

HU

HU

HU

EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2010.12.20.
COM(2010) 774 végleges
A. melléklet / 2. fejezet

A. MELLÉKLET a következőhöz:

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE

az Európai Unióban alkalmazandó nemzeti és regionális számlák európai rendszeréről

A. MELLÉKLET

2. FEJEZET: AZ EGYSÉGEK ÉS AZ EGYSÉGEK CSOPORTOSÍTÁSA

- 2.01 Egy ország gazdasága olyan rendszer, amelyben intézmények és emberek a termékek, szolgáltatások és fizetőeszközök (például pénz) cseréje és átruházása útján hatnak egymásra a termékek és szolgáltatások előállítása és fogyasztása érdekében.

A gazdaságban az egymásra ható egységek olyan gazdasági egységek, amelyek képesek eszközöket a tulajdonukban tartani, kötelezettségeket vállalni és gazdasági tevékenységet végezni, valamint más egységekkel gazdasági műveleteket lebonyolítani. Ezeket szervezeti egységnek hívják.

A nemzeti számlákban használt egységek meghatározása többféle célt szolgál. Egyrészt az egységek fontos építőkövei a gazdaságok földrajzi fogalmakkal, például nemzetekkel, régiókkal, valamint nemzetek csoportjaival (monetáris vagy politikai uniókkal) történő meghatározásának. Másrészt nélkülözhetetlenek az egységek gazdasági szektorokba való csoportosításához. Harmadrészt elengedhetetlenek annak meghatározásához, hogy mely gazdasági folyamatok és állományok kerülnek elszámolásra. Az ugyanazon szervezeti egység különböző részei közötti tranzakciók elvileg nem kerülnek elszámolásra a nemzeti számlákban.

- 2.02 A nemzeti számlákban alkalmazott egységek és csoportjaik meghatározásakor nem a statisztikai felmérésekben általában használt egységek fogalmát kell használni, hanem olyan meghatározást kell alkalmazni, amely megfelel a mindenkor kívánt gazdasági elemzések igényeinek. Lehetséges, hogy a statisztikai felmérésekben alkalmazott egységek (például vállalatok, holdingtársaságok, szakosodott egységek, telephelyek, kormányzati intézmények, nonprofit intézmények, háztartások stb.) nem megfelelőek a nemzeti számlák céljaira, mivel jogi, adminisztratív vagy számviteli jellegű kritériumok alapján kerülnek meghatározásra.

A statisztikusoknak figyelembe kell venniük az ESA-ban meghatározott megfigyelési egységek definícióját annak érdekében, hogy az adatok gyűjtésére szolgáló kérdőívekbe fokozatosan beépítsenek minden olyan információt, amelyre az ESA-ban alkalmazott megfigyelési egységeken alapuló adatok összeállításához szükség van.

- 2.03 A rendszer egyik jellemzője, hogy a gazdaság három különböző módon történő felosztásának megfelelően használja az egységek típusait:

- (1) a folyamatok és pozíciók elemzéséhez elengedhetetlen azoknak az egységeknek a kiválasztása, amelyek lehetővé teszik a gazdasági szereplők magatartásában megfigyelhető összefüggések tanulmányozását;
- (2) a termelési folyamat elemzéséhez elengedhetetlen azoknak az egységeknek a kiválasztása, amelyek műszaki-gazdasági jellegű összefüggéseket helyeznek előtérbe, vagy amelyek a helyi tevékenységeket tükrözik;

- (3) a regionális elemzésekhez olyan egységek szükségesek, amelyek szakosodott telephely típusú tevékenységeket tükröznek.

A szervezeti egységeket úgy határozza meg a rendszer, hogy megfeleljenek az első feltételnek. Az (1) pontban leírt kapcsolatok olyan egységeket igényelnek, amelyek tükrözik az egység minden intézményi gazdasági tevékenységét.

A (2) és (3) pontbeli termelési folyamatok, műszaki-gazdasági összefüggések és regionális elemzések olyan egységeket igényelnek, mint például a szakosodott egységek. Ezen egységek leírása e fejezet későbbi részében található.

Az ESA-ban alkalmazott egységek definiálása előtt meg kell határozni a nemzetgazdaság határait.

A NEMZETGAZDASÁG HATÁRAI

2.04 Azok az egységek alkotják egy ország gazdaságát, és azoknak a gazdasági folyamatait és állományait számolják el az ESA-ban, amelyek rezidens egységek. Egy szervezeti egység annak a gazdasági területnek a rezidens egysége, amelyben a elsődleges gazdasági érdekeltségének központja található. Ezeket az egységeket rezidens egységnek hívják, függetlenül a bejegyzésük helyétől, jogi formájuktól és attól, hogy valamely művelet lebonyolításakor jelen vannak-e az adott gazdasági területen.

2.05 A gazdasági terület fogalma alatt az alábbi területek értendők:

- a) egy adott kormány tényleges közigazgatási és gazdasági irányítása alatt álló terület (földrajzi terület);
- b) vámszabad területek, ideértve a vámraktárakat és a vámellenőrzés alatt álló termelő üzemeket;
- c) a nemzeti légtér, valamint azon felségvizek és a nemzetközi vizek alatt fekvő kontinentális talapzat, amelyek fölött az ország kizárólagos jogokat élvez;
- d) a területi enklávék (azaz a külföldön elhelyezkedő és nemzetközi szerződések vagy államközi megállapodások alapján az ország kormányzati szervei [követségek, konzulátusok, katonai bázisok, tudományos bázisok stb.] által használt földrajzi területek);
- e) az ország kontinentális talapzatán kívül, a nemzetközi vizek alatt található, az előző alpontokban meghatározott rezidens egységek által üzemeltetett olaj- és földgázlelőhelyek stb.

A halászhajókat, egyéb hajókat, úszó szerkezeteket és légi járműveket az ESA-ban mozgó berendezésként kezelik, függetlenül attól, hogy az országban rezidens egységek tulajdonában vannak és/vagy ezek üzemeltetik-e, vagy pedig nem rezidens egységek tulajdonában vannak és rezidens egységek üzemeltetik-e őket. A mozgó berendezések tulajdonjogát (bruttó állóeszköz-felhalmozás) és használatát (bérlés, biztosítás stb.) érintő tranzakciókat azon ország gazdaságának kell tulajdonítani, amelyben a tulajdonos és/vagy az üzemeltető rezidens. Pénzügyi lízing esetén feltételezett a tulajdonjog-változás.

A gazdasági terület lehet a fent meghatározottnál nagyobb vagy kisebb terület. Nagyobb területnek számít a valutaunió – például az Európai Monetáris Unió –, kisebb területnek egy adott országrész, például régió.

2.06 A területen kívüli enklávé kívül esik a gazdasági terület fogalmán.

Egy adott ország saját földrajzi területének az alábbi szervezetek által használt részei sem gazdasági területek:

1. más országok kormányzati szervei;
2. az EU intézményei és szervei; és
3. az államok közötti nemzetközi egyezmények alapján tevékenykedő nemzetközi szervezetek.

Az EU intézményei és szervei, valamint a nemzetközi szervezetek által használt területek különálló gazdasági területek. Az ilyen területek egyik jellemzője, hogy csak ezen intézmények a rezidens egységei.

2.07 Az „elsődleges gazdasági érdekeltég központja” arra utal, hogy van olyan hely a gazdasági területen belül, ahol az egység jelentős gazdasági tevékenységeket és tranzakciókat végez, akár határozatlan ideig, akár egy meghatározott, hosszú (legalább egyéves) időszakon át. A gazdasági területen belül a föld és épületek tulajdonjoga elegendő ahhoz, hogy a tulajdonos gazdasági érdekeltégének központja ott legyen.

A vállalkozások szinte mindig csak egyetlen gazdasághoz kötődnek. Az adóztatás és egyéb jogi követelmények miatt általában minden joghatóságban önálló jogi személyiséggel rendelkező egységet használnak a műveletekre. Abban az esetben, ha egy külön jogi személyiséggel rendelkező egység jelentős műveleteket végez két vagy több területen, külön szervezeti egységet határoznak meg statisztikai célokra (például fiókok, földtulajdon és több területen működő vállalkozások vonatkozásában). Az ilyen jogi személyiséggel rendelkező egységek megosztásának eredményeképp egyértelmű, hogy a megosztással képzett vállalkozások mely terület rezidensei. Az „elsődleges gazdasági érdekeltég központja” nem jelenti azt, hogy a két vagy több területen jelentős műveleteket végző egységeket ne lehetne felosztani.

Egy vállalat fizikai jelenlétének hiányában, azt, hogy melyik terület rezidense, azon gazdasági terület alapján kell meghatározni, amelynek a joga szerint a vállalkozást bejegyezték vagy nyilvántartásba vették.

2.08 Egy adott ország rezidensnek tekintett egységei a következőképpen csoportosíthatók:

- a) olyan egységek, amelyeknek minden tranzakciója termeléssel, pénzügyekkel, biztosítással vagy újraelosztással kapcsolatos, kivéve a föld és az épületek tulajdonjogára vonatkozó tranzakciókat;
- b) olyan egységek, amelyek a föld és az épületek tulajdonjogára vonatkozó tranzakciók kivételével minden gazdasági műveletük tekintetében elsősorban fogyasztónak minősülnek;

- c) minden egység föld- és épülettulajdonosi minőségében, kivéve a területen kívüli enklávék tulajdonosait. A területen kívüli enklávék más ország gazdasági területének részét képezik, vagy független államok.

2.09 A nem háztartási egységek tranzakciói – a föld és az épületek tulajdonjogára vonatkozó tranzakciók kivételével – kétféleképpen csoportosíthatók:

- a) a kizárólag az ország gazdasági területén végzett tevékenységek: az ilyen tevékenységet végző egységek az ország rezidens egységei;
- b) több ország gazdasági területén legalább egy évig végzett tevékenységek: az egységnek csak az a része tekintendő az adott ország rezidens egységének, amelyet gazdasági érdekei az adott ország területéhez kötnek.

Egy rezidens szervezeti egység lehet képzett rezidens egység, ha adott országban egy másik országban rezidens egység által legalább egy évig végzett tevékenységről van szó. Ha a tevékenység egy évnél rövidebb ideig tart, a tevékenység a termelő szervezeti egység tevékenységeinek része marad, és nem kell külön szervezeti egységet képezni. Ha a tevékenység – bár egy évnél tovább tart – jelentéktelen, valamint ha berendezések külföldön történő összeszereléséről van szó, szintén nem kell külön szervezeti egységet képezni, és a tevékenységeket a termelő szervezeti egység tevékenységeként számolják el.

2.10 Az olyan háztartások, amelyek elsődleges gazdasági érdekeltiségének központja az adott országban van, rezidens egységek, kivéve föld- és épülettulajdonosi minőségükben. E vonatkozásban az egy évnél rövidebb külföldi időszakoktól függetlenül is rezidensnek minősülnek. Elsősorban a következő egységek tartoznak ide:

- a) a határ menti munkavállalók, vagyis olyan személyek, akik naponta átlépik a szomszédos ország határát munkavégzés céljából;
- b) idénymunkások, vagyis olyan személyek, akik az évszaktól függően több hónapra, de egy évnél kevesebb időre hagyják el az országot más országban való munkavégzés céljából;
- c) külföldre utazó turisták, orvosi kezelés alatt álló betegek, tanulók, vendégtisztviselők, üzletemberek, kereskedelmi utazók, művészek és járművek személyzetének külföldre utazó tagjai;
- d) külföldi kormányok területen kívüli enklávéiban foglalkoztatott, a helyi lakosság köréből alkalmazott személyzet;
- e) az EU intézményeinek és olyan nemzetközi polgári vagy katonai szervezeteknek a személyzete, amelyek központja területen kívüli enklávékban van;
- f) az ország kormányának hivatalos, civil vagy katonai képviselői (beleértve háztartásukat is), akik területi enklávékban dolgoznak.

A tanulók a külföldi tanulmányaik hosszától függetlenül mindig rezidensként kezelendők.

- 2.11 Minden olyan egység, amely az adott ország gazdasági területén földdel vagy épülettel rendelkezik, föld- és/vagy épülettulajdonosi minőségében az ország rezidens egysége vagy képzett rezidens egysége.

A SZERVEZETI EGYSÉGEK

- 2.12 Meghatározás: a szervezeti egység olyan gazdasági egység, amelyet fő funkciója gyakorlásában döntéshozatali önállóság jellemez. Egy rezidens egység abban az esetben alkot szervezeti egységet azon a gazdasági területen, ahol az elsődleges gazdasági érdekeltségeinek központja található, ha rendelkezik döntéshozatali önállósággal, továbbá vagy számlák teljes sorozatát vezeti, vagy képes teljes számlasorozatot összeállítani.

Egy egység fő funkcióját illetően akkor rendelkezik döntéshozatali önállósággal, ha:

- a) jogosult saját jogon tulajdonjoggal rendelkezni termékek és eszközök felett; a termékek és eszközök tulajdonját más szervezeti egységekkel lebonyolított tranzakciók során átruházhatja;
- b) gazdasági döntéseket hozhat, és olyan gazdasági tevékenységeket végezhet, amelyekért a törvény előtt felelős és elszámoltatható;
- c) saját jogán felelősséget, tartozást és egyéb kötelezettségeket vállalhat, valamint szerződéseket köthet;
- d) számlák teljes sorozatát készítheti el, amely a számbavételi időszak alatt lebonyolított valamennyi tranzakcióját tartalmazza, valamint vagyonszámlát készíthet az eszközeiről és a kötelezettségeiről.

- 2.13 Ha egy szervezet nem rendelkezik a szervezeti egység jellemzőivel, a következő elvek lépnek érvénybe:

- a) a háztartások fő funkciójukat illetően döntéshozatali önállósággal rendelkeznek, tehát szervezeti egységnek tekintendők, annak ellenére, hogy nem vezetik a számlák teljes sorozatát;
- b) az olyan szervezetek, amelyek nem vezetik a számlák teljes sorozatát, és szükség esetén sem képesek összeállítani ilyet, nem szervezeti egységek;
- c) azok a szervezetek, amelyek – bár a számlák teljes sorozatát vezetik – nem rendelkeznek döntéshozatali önállósággal, az őket irányító egységek részei;
- d) a szervezeteknek nem kell számlákat közzétenniük ahhoz, hogy szervezeti egységnek minősüljenek;
- e) a termelést végző és a számlák teljes sorozatát vezető szervezetekből álló csoport egységeit akkor is szervezeti egységnek kell tekinteni, ha döntéshozatali önállóságukról részben lemondtak a csoport általános irányításáért felelős központi szerv (a vállalatközpont) javára; maga a vállalatközpont az irányítása alatt álló egységektől elkülönülő szervezeti egységnek tekintendő;
- f) a kvázivállalatok olyan szervezetek, amelyek a számlák teljes sorozatát vezetik, és nem rendelkeznek jogi személyiséggel. Gazdasági és pénzügyi magatartásuk különbözik tulajdonosaik gazdasági és pénzügyi magatartásától,

és hasonló a vállalatok magatartásához. Döntéshozatali önállósággal rendelkező és elkülönülő szervezeti egységnek tekintendők.

Vállalatközpont és holdingtársaság

2.14 A vállalatközpontok és a holdingtársaságok szervezeti egységek. Két típusuk van:

- (1) A vállalatközpont olyan egység, amely vezetői ellenőrzést gyakorol a leányvállalatai felett. A vállalatközpontokat leányvállalataik domináns, nem pénzügyi vállalati szektorához kell sorolni, kivéve ha minden leányvállalatuk vagy azok többsége pénzügyi vállalat, amely esetben pénzügyi kiegészítő tevékenységet végző vállalatokként (S.126) kezelendők a pénzügyi vállalatok szektorában.

Nem pénzügyi és pénzügyi tevékenységet egyaránt folytató leányvállalatok esetében a hozzáadott érték alapján vett túlnyomó részesedés határozza meg a szektorba sorolást.

Ha a vállalatközpont üzleti termelőtevékenységet végez, és ez az üzleti tevékenység van túlsúlyban, a vállalatközpontot az üzleti szektorba kell sorolni.

A vállalatközpontok leírása az ISIC Rev. 4. M szakaszának 7010. osztályában (NACE Rev. 2., M 70.10) a következő:

Ebbe a szakágazatba tartozik ugyanazon gazdasági szervezet gazdasági egységei feletti felügyeleti és irányító tevékenység; pl. üzletvezetés; a szervezetre vonatkozó stratégiai vagy szervezeti tervezés és döntéshozó szerep; a hozzájuk tartozó egységek operatív ellenőrzése és a mindennapi működés irányítása.

- (2) Az olyan holdingtársaság, amely egy leányvállalat eszközeit birtokolja, de nem végez semmilyen irányítási tevékenységet, zárt pénzügyi vállalat (S.127), és pénzügyi vállalatként sorolható be.

A holdingtársaságok leírása az ISIC Rev. 4. K szakaszának 6420. osztályában (NACE Rev. 2., K 64.20) a következő:

Ebbe a szakágazatba tartozik azon társaságok tevékenysége, amelyek más (nem csak pénzügyi területen működő) társaságok vagy vállalkozások részvényeit (vagy egyéb tulajdonjogot megtestesítő eszközeit) tartják azzal a céllal, hogy többségi ellenőrzést gyakorolhassanak felettük. Az idetartozó vagyonkezelő (holding) szervezet nem nyújt semmilyen egyéb szolgáltatást azoknak az üzleti vállalkozásoknak, amelyekben tőkebefektetéssel rendelkezik pl. nem igazgatja vagy vezeti a gazdasági egységeket.

Vállalatcsoportok

- 2.15 Nagy vállalatcsoportok akkor jönnek létre, amikor egy anyavállalat több leányvállalatot irányít, amelyek a saját leányvállalataikat irányítják, és így tovább. A csoport minden tagja külön szervezeti egységként kezelendő, amennyiben megfelel a szervezeti egység meghatározásának.
- 2.16 A vállalatcsoportok egyedi szervezeti egységektől eltérő kezelése többek között azért előnyös, mert a csoportok időben nem mindig stabilak, és a gyakorlatban nem azonosíthatóak könnyen. Nehézségekbe ütközhet az adatok beszerzése olyan csoportokról, amelyek tevékenysége nem szorosan integrált. Sok csoport túl nagy és heterogén ahhoz, hogy egyedi egységként lehessen kezelni, méretük és összetételük pedig egyesülések és átvételek eredményeként idővel változhat.

Speciális célú vállalatok

- 2.17 A speciális célú vállalatok (SCV) (special purpose entity – SPE; vagy special purpose vehicle – SPV) általában olyan korlátolt felelősségű vállalat vagy közkereseti társaság, amelyet korlátozott, meghatározott vagy időszakos célok elérésére vagy pénzügyi kockázat – egy adott adó vagy szabályozási kockázat – kizárására hoztak létre.
- 2.18 A speciális célú vállalatoknak nincs egységes meghatározása, de az alábbiak jellemzők rá:
- a) nincsenek alkalmazottai és nem-pénzügyi eszközei;
  - b) a bejegyzési helyét igazoló cégtáblán kívül kismértékű fizikai jelenléttel rendelkezik;
  - c) mindig egy másik vállalathoz kapcsolódik, gyakran leányvállalatként;
  - d) nem azon a területen rezidens, mint ahol a kapcsolódó vállalatok. Egy vállalat fizikai jelenlétének hiányában, azt, hogy melyik terület rezidense, azon gazdasági terület alapján kell meghatározni, amelynek a joga szerint a vállalkozást bejegyezték vagy nyilvántartásba vették.
  - e) egy másik vállalat alkalmazottainak az irányítása alatt áll, amely vagy kapcsolódó, vagy nem kapcsolódó vállalat. Az SCV díjat fizet a neki nyújtott szolgáltatásokért, és díjat számít fel az anyavállalatának vagy az egyéb kapcsolódó vállalatoknak e költségek fedezésére. Csak ebben a termelőtevékenységben vesz részt, bár gyakran vállal kötelezettségeket a tulajdonosa nevében, és általában részesül befektetésből származó jövedelemből és eszköztartási nyereségből az általa birtokolt eszközök után.
- 2.19 Attól függetlenül, hogy egy egység rendelkezik-e ezekkel a tulajdonságokkal vagy sem, és hogy SCV vagy hasonló megjelöléssel illetik-e, ugyanúgy kezelendő, mint bármely más szervezeti egység – a fő tevékenysége alapján sorolandó szektorba és ágazatba, kivéve, ha nem rendelkezik független cselekvési jogosultságokkal.
- 2.20 Tehát a zárt pénzügyi vállalatokat, a mesterséges leányvállalatok és a kormányzat cselekvési függetlenség nélküli speciális célú vállalatokat az irányító szervezetük

szektorába kell besorolni. Ha ezek az egységek nem rezidens egységek, ekkor az irányító szervezetüktől külön sorolandók be. Kormányzati egységek esetében a kormányzati számláknak tükrözniük kell a leányvállalat tevékenységeit.

Zárt pénzügyi vállalatok

- 2.21 Az olyan holdingtársaság, amely egyszerűen tulajdonában tartja a leányvállalatok eszközeit, zárt pénzügyi vállalat. Egyéb, szintén zárt pénzügyi vállalatként kezelt egységek a speciális célú vállalatok fent leírt tulajdonságaival rendelkező egységek, például befektetési alapok és nyugdíjpénztárak, valamint az olyan egységek, amelyeket egyének vagy családok vagyonának birtoklására és kezelésére, értékpapírosításra szánt eszközök birtoklására, kapcsolt (közvetítőnek is nevezhető) vállalatok nevében hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok kibocsátására használnak, továbbá különleges célú értékpapírosító vállalatok, valamint egyéb pénzügyi funkciók elvégzésére szolgáló egységek.
- 2.22 Az anyavállalattól való függetlenségének mértéke megállapítható az eszközei és kötelezettségei feletti bizonyos érdemi irányítás gyakorlásával, amely a kockázatok viseléséig és az eszközökhöz és kötelezettségekhez kapcsolódó hasznok beszedéséig terjed. Az ilyen egységeket a pénzügyi vállalatok szektorba kell sorolni.
- 2.23 Ezek az egységek nem képesek az anyavállalatától függetlenül cselekedni, és egyszerűen csak passzívan birtokolják az eszközöket és kötelezettségeket („robotpilóta irányítja őket”). Nem kezelendők külön szervezeti egységként, kivéve ha az anyavállalatának gazdaságától eltérő gazdaságban rezidens. Ha ugyanabban a gazdaságban rezidens, mint az anyavállalata, akkor az alább leírtak szerint „mesterséges leányvállalatként” kezelendő.

Mesterséges leányvállalatok

- 2.24 Egy, az anyavállalat teljes tulajdonában álló leányvállalat létrehozható azért, hogy szolgáltatásokat nyújtson az anyavállalat vagy az ugyanazon csoporton belüli más vállalatok számára az adók elkerülése, illetve csőd esetén a kötelezettségek minimalizálása, vagy egy adott országban hatályos adóügyi vagy társasági jogszabályok szerinti egyéb technikai előnyök biztosítása érdekében.
- 2.25 Az ilyen típusú egységek általában nem felelnek meg a szervezeti egység kritériumainak, mert nem képesek az anyavállalatuktól függetlenül cselekedni, és korlátozott lehet az a képességük, hogy a vagyonmérlegükben szereplő eszközöket birtokolják vagy átruházzák. A kibocsátásuk szintjét és az azért kapott árat az anyavállalatuk határozza meg, amely (esetleg az ugyanazon csoporton belüli más vállalatokkal együtt) az egyetlen ügyfelük. Így ezek az egységek nem különálló szervezeti egységként, hanem az anyavállalat szerves részeként kezelendők. A számláik konszolidáltak az anyavállalat számláival, kivéve ha nem annak a gazdaságnak a rezidensei, mint az anyavállalat.
- 2.26 Különbséget kell tenni az imént jellemzett mesterséges leányvállalatok és a csak kisegítő tevékenységet végző egységek között. A kisegítő tevékenységek köre azon típusú szolgáltatási funkciókra korlátozódik, amelyekre gyakorlatilag minden vállalatnak szüksége van valamilyen mértékben, például a helyiségek takarítása, a bérszámfejtés elvégzése vagy a vállalat számítástechnikai infrastruktúrájának biztosítása (lásd az 1. fejezet 1.13. bekezdését).

A kormányzat speciális célú egységei

- 2.27 A kormányzat is létrehozhat speciális egységeket, amelyek a zárt pénzügyi vállalatokhoz és a mesterséges leányvállalatokhoz hasonló jellemzőkkel és funkciókkal bírnak. Az ilyen egységek nem rendelkeznek a független cselekvéshez szükséges felhatalmazással, és csak bizonyos tranzakciókban vehetnek részt. Nem viselik a tulajdonukban lévő eszközökhöz és kötelezettségekhez kapcsolódó kockázatokat, és nem részesülnek azok hasznából. Ha ezek az egységek rezidensek, akkor a kormányzat szerves részeként, és nem különálló egységként kezelendők. Ha nem rezidensek, különálló egységként kezelendők. Az általuk külföldön lebonyolított tranzakciókat tükrözniük kell a kormánnyal lebonyolított megfelelő tranzakcióknak. Az az egység tehát, amely külföldön hitelt vesz fel, tulajdonképpen az eredeti hitelfelvétellel megegyező összegben és feltételekkel hitelt nyújt a kormányzatnak.
- 2.28 Összefoglalva: a független cselekvési jogosultsággal nem rendelkező speciális célú vállalatok számlái konszolidáltak az anyavállalat számláival, kivéve ha nem annak a gazdaságnak a rezidensei, mint az anyavállalat. Egy kivétel létezik ez alól az általános szabály alól: az az eset, amikor a nem rezidens SCV létrehozója a kormány.
- 2.29 A képzett rezidens egységek meghatározása a következő:
- a) a nem rezidens egységek azon részei, amelyek elsődleges gazdasági érdekeltiségének központja az ország gazdasági területén található (ezek a legtöbb esetben azok, amelyek legalább egy évig gazdasági termelőtevékenységet végeznek az ország gazdasági területén);
  - b) föld- vagy ingatlantulajdonosokként az ország gazdasági területén tevékenykedő nem rezidens egységek, de csak az érintett földterületre vagy ingatlanra vonatkozó gazdasági műveletek tekintetében.

A képzett rezidens egységek – függetlenül attól, hogy számlákat csak részlegesen vezetnek, és nem mindig rendelkeznek döntéshozatali önállósággal – szervezeti egységnek tekintendők.

- 2.30 Az alábbi típusú egységek szervezeti egységek:
- a) döntéshozatali önállósággal rendelkező, számlák teljes sorozatát vezető egységek:
    - 1. magán- és közösségi vállalatok;
    - 2. önálló jogi személyiséggel felruházott szövetkezetek vagy társas vállalkozások;
    - 3. külön jogszabály alapján önálló jogi személyiséggel felruházott közösségi célú termelők;
    - 4. önálló jogi személyiséggel felruházott nonprofit intézmények; és
    - 5. kormányzati intézmények;

- b) számlák teljes sorozatát vezető és – annak ellenére, hogy nincsenek az anyavállalatuktól külön bejegyezve – döntéshozatali önállósággal rendelkező egységek: kvázivállalatok;
- c) számlák teljes sorozatát nem szükségszerűen vezető, de döntéshozatali önállósággal rendelkező egységek:
  - 1. háztartások;
  - 2. képzett rezidens egységek.

A GAZDASÁGI SEKTOROK

2.31 A makrogazdasági elemzés nem vizsgál külön minden egyes szervezeti egységet, csak a hasonló jellegűek összesített tevékenységét. A szervezeti egységeket így csoportokba kell osztani, amelyek elnevezése gazdasági szektor. A szektorok többsége alszektorokra oszlik.

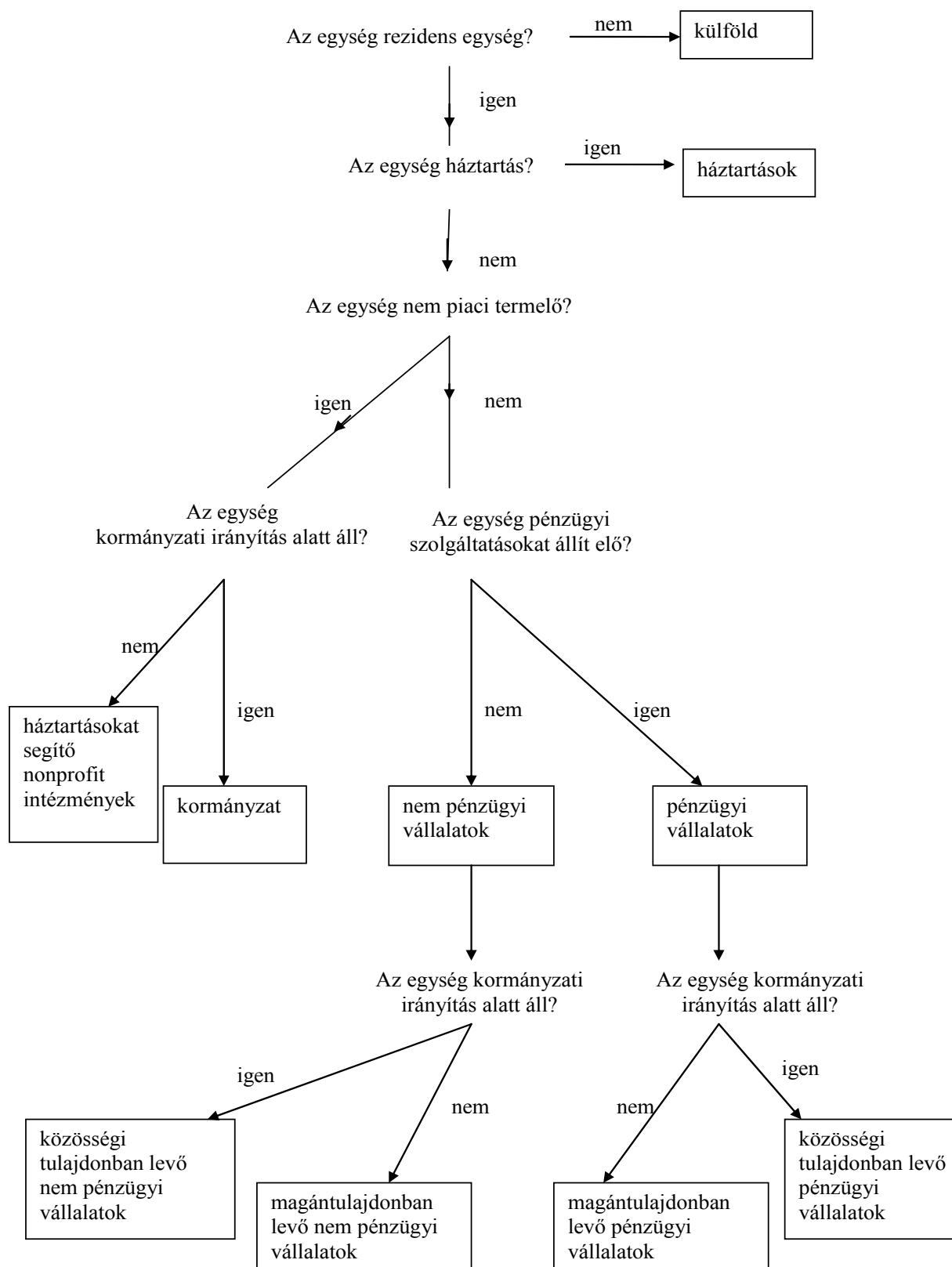
2.1. táblázat – Szektorok és alszektorok

Szektorok és alszektorok				Közösségi	Hazai magán-tulajdonú	Külföldi irányítású
Nem pénzügyi vállalatok			S.11	S.11001	S.11002	S.11003
Pénzügyi vállalatok			S.12			
Monetáris pénzügyi intézmények (MFI)	Központi bank		S.121			
	Egyéb monetáris pénzügyi intézmények (oMFI)	Betétgyűjtő vállalatok a központi bank kivételével	S.122	S.12201	S.12202	S.12203
		Pénzpiaci alapok (MMF)	S.123	S.12301	S.12302	S.12303
Pénzügyi vállalatok az MFI és az ICPF kivételével	Nem pénzpiaci befektetési alapok		S.124	S.12401	S.12402	S.12403
	Egyéb pénzügyi közvetítők a biztosítóintézetek és a nyugdíjpénztárak kivételével		S.125	S.12501	S.12502	S.12503
	Pénzügyi kiegészítő tevékenységet végző vállalatok		S.126	S.12601	S.12602	S.12603
	Zárt pénzügyi vállalatok és pénzkölcsönzők		S.127	S.12701	S.12702	S.12703
Biztosítóintézetek és nyugdíjpénztárak (ICPF)	Biztosítóintézetek (IC)		S.128	S.12801	S.12802	S.12803
	Nyugdíjpénztárak (PF)		S.129	S.12901	S.12902	S.12903
Kormányzat			S.13			

Központi kormányzat	S.1311			
Tartományi kormányzat	S.1312			
Helyi önkormányzat	S.1313			
Kötelező társadalombiztosítási alapok	S.1314			
Háztartások	S.14			
Munkaadók és önállók	S.141+S.142			
Munkavállalók	S.143			
Tulajdonosi és transzfer jellegű jövedelemben részesülők	S.144			
Tulajdonosi jövedelemben részesülők	S.1441			
Nyugdíjasok	S.1442			
Egyéb transzfer jellegű jövedelemben részesülők	S.1443			
Háztartásokat segítő nonprofit intézmények	S.15			
Külföld	S.2			
Az EU tagállamai, valamint intézményei és szervei	S.21			
Az EU tagállamai	S.211			
Az EU intézményei és szervei	S.212			
EU-n kívüli országok és az EU-ban nem rezidens nemzetközi szervezetek	S.22			

2.32 A szektorok és alszektorok mindegyike a hasonló típusú gazdasági magatartású szervezeti egységeket fogja össze.

2.1. ábra: A szervezeti egységek szektorokba sorolása

- 2.33 A szervezeti egységeket az általuk képviselt termelői típus alapján kell besorolni az egyes szektorokba. A besorolás függ az egységek fő tevékenységétől és funkciójától is, amelyek alapján feltételezhetően következtetni lehet gazdasági magatartásukra.
- 2.34 A 2.1. ábra azt mutatja, hogy az egységek hogyan csoportosíthatók a fő szektorokba. Egy rezidens, nem a háztartások szektorba tartozó egység szektorba sorolásához az ábra szerint meg kell határozni, hogy a kormányzat irányítja-e vagy sem, és hogy piaci vagy nem piaci termelőnek számít-e.
- 2.35 Egy pénzügyi vagy nem pénzügyi vállalat feletti irányítás a vállalat általános üzletpolitikája meghatározására való képességet jelenti. Például ha egy vállalat tulajdonában van egy leányvállalat tőkéjének több mint fele, akkor ez elegendő ahhoz, hogy az anyavállalat irányítsa a leányvállalatot.
- 2.36 Egy vállalat vagy kvázivállalat irányítását egyetlen szervezeti egység (egy másik vállalat, háztartás, nonprofit intézmény vagy kormányzati egység) azáltal biztosíthatja, hogy a szavazatra jogosító részvények több mint a felével rendelkezik, vagy a részvényesek szavazati jogának több mint a felét egyéb módon az ellenőrzése alatt tartja.
- 2.37 A részvényesi szavazati jogok több mint a felének ellenőrzése érdekében nem szükséges az, hogy az irányító szervezeti egységnek szavazati jogot biztosító részvénye legyen. A C vállalat lehet egy másik vállalat, a B leányvállalata, amelyben egy harmadik, az A vállalat a szavazati jogot biztosító részvények többségével rendelkezik. A C vállalat a B vállalat leányvállalatának számít, ha: a B vállalat ellenőrzi a részvényesek több mint a felének a C vállalatban lévő szavazati jogát, vagy a B vállalat a C részvényese, és rendelkezik azzal a joggal, hogy a C vállalat igazgatóinak többségét kinevezze vagy leváltssa.
- 2.38 A kormányzat biztosíthatja egy vállalat feletti ellenőrzési jogát olyan külön törvény vagy szabályozás által is, amely feljogosítja a vállalati politika meghatározására. A következő nyolc mutatót kell figyelembe venni annak eldöntésekor, hogy a vállalatot a kormány irányítja-e:
- a) a kormányzat birtokolja a szavazatra jogosító részvények többségét;
  - b) az igazgatóság vagy irányító testület feletti kormányzati ellenőrzés;
  - c) a kulcsfontosságú személyzet kinevezésének és leváltásának kormányzati ellenőrzése;
  - d) az egység fő bizottságainak kormányzati ellenőrzése;
  - e) aranyrészvény kormány általi birtoklása;
  - f) különleges szabályozás;
  - g) a kormány a legfontosabb ügyfél;
  - h) hitelfelvétel a kormánytól.

Akár egyetlen mutató is elegendő lehet az irányítás megállapításához, de adott esetben több mutató együttesen jelezheti az irányítást.

2.39 Az önálló jogi személyiséggel rendelkező nonprofit intézményekre vonatkozóan az irányítás következő öt mutatóját kell figyelembe venni:

- a) tisztviselők kinevezése;
- b) az eszközök biztosításáról szóló rendelkezések;
- c) szerződéses megállapodások;
- d) a finanszírozás mértéke;
- e) a kormánykockázatoknak való kitettség mértéke.

A vállalatokhoz hasonlóan akár egyetlen mutató is elegendő lehet az irányítás megállapításához, de adott esetben több mutató együttesen jelezheti az irányítást.

2.40 A piaci és nem piaci egységek közötti különbségtétel, valamint a közszférába tartozó egységekre vonatkozóan azok kormányzati vagy vállalati szektorba sorolása a 1.15 bekezdésben megállapított kritériumoktól függ.

2.41 A szektort az adott szektoron belül jellemző kritériumok alapján kell alszektorokra felosztani; a kormányzat például felosztható központi, tartományi és helyi önkormányzatra és kötelező társadalombiztosítási alapokra, ami lehetővé teszi az egységek gazdasági magatartásának még pontosabb leírását.

A szektorok és alszektorok számlái a megfelelő szektorhoz tartozó szervezeti egységek valamennyi tevékenységét nyilvántartják, függetlenül attól, hogy fő- vagy másodlagos tevékenységről van-e szó.

Minden szervezeti egység csak egy szektorhoz vagy alszektorhoz tartozik.

2.42 Amennyiben valamely szervezeti egység fő tevékenysége termékek és szolgáltatások előállítása, akkor először a termelői típusát kell meghatározni annak érdekében, hogy be lehessen sorolni valamelyik szektorba.

2.43 A 2.2. táblázat tartalmazza a termelők típusait, továbbá azokat a fő tevékenységeket és tevékenységeket, amelyek az egyes szektorokat meghatározzák.

2.2. táblázat – A termelő típusa, a fő tevékenységek és tevékenységek szektoronkénti osztályozása

A termelő típusa	Fő tevékenység és tevékenység	Szektor
Piaci termelő	Piaci termékek és nem pénzügyi szolgáltatások előállítása	Nem pénzügyi vállalatok (S.11)
Piaci termelő	Pénzügyi közvetítés, beleértve a biztosítási tevékenységet Kiegészítő pénzügyi tevékenységek	Pénzügyi vállalatok (S.12)

Közösségi célú nem piaci termelő	Nem piaci kibocsátás termelése és át(él)adása közösségi és egyéni fogyasztásra, valamint a nemzeti jövedelem és vagyon újraelosztását célzó tranzakciók lebonyolítása	Kormányzat (S.13)
Piaci termelő vagy saját végső felhasználásra termelő magántermelő	Fogyasztás Piaci kibocsátás vagy saját végső felhasználásra való termelés	Háztartások (S.14) mint fogyasztók mint vállalkozók
Nem piaci magántermelő	Nem piaci kibocsátás termelése és át(él)adása egyéni fogyasztásra	Háztartásokat segítő nonprofit intézmények (S.15)

2.44 A „külföld” (S.2) szektor a rezidens és nem rezidens egységek közötti tranzakciókra és gazdasági magatartásra vonatkozik. A nem rezidens egységeket nem jellemzi a rendszer a célkitűzések és magatartástípusok hasonlósága szerint; azok csak a rezidens egységekhez kapcsolódó tranzakcióik és gazdasági magatartásuk útján ismerhetők fel.

NEM PÉNZÜGYI VÁLLALATOK (S.11)

2.45 Meghatározás: a nem pénzügyi vállalatok szektor (S.11) olyan szervezeti egységekből áll, amelyek független jogi személyiséggel rendelkező egységek, piaci termelők, és amelyek fő tevékenysége termékek és nem pénzügyi szolgáltatások előállítása. A nem pénzügyi vállalatok szektorba tartoznak a nem pénzügyi kvázivállalatok is. (Lásd a 2.13 bekezdés f) pontját.)

2.46 Ezek a szervezeti egységek az alábbiak:

- a) olyan magán- és közösségi vállalatok, amelyek piaci termelők, és fő tevékenységük termékek és nem pénzügyi szolgáltatások előállítása;
- b) önálló jogi személyiséggel rendelkező szövetkezetek és társas vállalkozások, amelyek piaci termelők, és fő tevékenységük termékek és nem pénzügyi szolgáltatások előállítása;
- c) önálló jogi személyiséggel rendelkező közösségi célú termelők, amelyek piaci termelők, és fő tevékenységük termékek és nem pénzügyi szolgáltatások előállítása;
- d) önálló jogi személyiséggel rendelkező, nem pénzügyi vállalatokat segítő nonprofit intézmények vagy egyesületek, amelyek piaci termelők, és fő tevékenységük termékek és nem pénzügyi szolgáltatások előállítása;
- e) vállalatcsoportot irányító vállalatközpontok, amelyek piaci termelők, ha a vállalatcsoport össztevékenységének túlnyomó része – hozzáadott érték alapján mérve – termékek és nem pénzügyi szolgáltatások előállítása;

- f) olyan speciális célú vállalatok (SCV), amelyek fő tevékenysége termékek és nem pénzügyi szolgáltatások előállítása;
- g) olyan magán- és közösségi kvázivállalatok, amelyek piaci termelők, és fő tevékenységük termékek és nem pénzügyi szolgáltatások előállítása.

2.47 „Nem pénzügyi kvázivállalat” minden olyan, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, amely piaci termelő, és fő tevékenysége termékek és nem pénzügyi szolgáltatások előállítása, és amely megfelel a kvázivállalat definíciós feltételeinek (lásd a 2.13 bekezdés f) pontját).

A kvázivállalatoknak elegendő információval kell rendelkezniük ahhoz, hogy a számlák teljes sorozatát vezethessék, és ugyanúgy működnek, mint a vállalatok. A tulajdonosaikhoz való tényleges viszonyuk megfelel a vállalatok és a részvényeseik között fennálló viszonyoknak.

A nem pénzügyi vállalatok mellett a háztartások, a kormányzati egységek vagy nonprofit intézmények nem pénzügyi kvázivállalatai is a nem pénzügyi vállalatok szektorába tartoznak, nem pedig a tulajdonosuk szektorába.

2.48 A számlák teljes sorozatának és a vagyonmérlegnek az összeállítása nem elegendő feltétele annak, hogy a piaci termelők a kvázivállalatokhoz hasonló szervezeti egységnek minősüljenek. A 2.23 bekezdés a), b), c) és f) pontja alá nem tartozó társas vállalkozások és közösségi célú termelők, valamint az egyéni vállalkozások – vezessék bár a számlák teljes sorozatát – általában nem önálló szervezeti egységek, mert nem élveznek döntéshozatali önállóságot, mivel vezetésük a tulajdonos háztartások, nonprofit intézmények vagy kormányok irányítása alatt áll.

2.49 A nem pénzügyi vállalatok közé tartoznak a kvázivállalatként kezelt képzett rezidens egységek is.

2.50 A „nem pénzügyi vállalatok” szektor három alszektorra osztható:

- a) Közösségi tulajdonban levő nem pénzügyi vállalatok (S.11001);
- b) Hazai magántulajdonban levő nem pénzügyi vállalatok (S.11002);
- c) Külföldi irányítású nem pénzügyi vállalatok (S.11003).

Alszektor: Közösségi tulajdonban levő nem pénzügyi vállalatok (S.11001);

2.51 Meghatározás: a közösségi tulajdonban lévő nem pénzügyi vállalatok alszektor magában foglalja az összes olyan nem pénzügyi vállalatot, kvázivállalatot és nonprofit intézményt, amely önálló jogi személyiséggel rendelkezik, piaci termelő, és amely kormányzati egységek irányítása alatt áll.

2.52 A közösségi kvázivállalatok közvetlenül a kormányzati egységek tulajdonában levő kvázivállalatok.

Alszeaktor: Hazai magántulajdonban levő nem pénzügyi vállalatok (S.11002)

- 2.53 Meghatározás: a hazai magántulajdonban levő nem pénzügyi vállalatok alszeaktor magában foglalja az összes olyan nem pénzügyi vállalatot, kvázivállalatot és nonprofit intézményt, amely önálló jogi személyiséggel rendelkezik, piaci termelő, és amely nem áll kormányzati vagy nem rezidens szervezeti egységek irányítása alatt.

Ez az alszeaktor tartalmazza azokat a közvetlen külföldi tőkebefektetéssel rendelkező vállalati és kvázivállalati egységeket, amelyek nem tartoznak a külföldi irányítású nem pénzügyi vállalatok alszeaktorba (S.11003).

Alszeaktor: Külföldi irányítású nem pénzügyi vállalatok (S.11003)

- 2.54 Meghatározás: a külföldi irányítású nem pénzügyi vállalatok alszeaktor magában foglalja mindazokat a nem pénzügyi vállalatokat és kvázivállalatokat, amelyek nem rezidens szervezeti egységek irányítása alatt állnak.

Ebbe az alszeaktorba tartoznak:

- a) a nem rezidens vállalatok leányvállalatai;
- b) azok a vállalatok, amelyek vállalatnak nem minősülő, nem rezidens szervezeti egység irányítása alatt állnak: például külföldi kormány irányítása alatt álló vállalat; ide tartoznak az összehangoltan fellépő nem rezidens egységek csoportja által irányított vállalatok is;
- c) azok a nem rezidens vállalatok vagy jogi személyiséggel nem rendelkező termelők fióktelepei vagy egyéb, jogi személyiséggel nem rendelkező képviselői, amelyek képzett rezidens egységek.

PÉNZÜGYI VÁLLALATOK (S.12)

- 2.55 Meghatározás: a pénzügyi vállalatok szektor (S.12) olyan önálló jogi személyiséggel rendelkező szervezeti egységekből áll, amelyek piaci termelők, és amelyek fő tevékenysége pénzügyi szolgáltatások nyújtása. Ezek közé a szervezeti egységek közé tartozik minden olyan vállalat és kvázivállalat, amelynek fő tevékenysége

- pénzügyi közvetítés (pénzügyi közvetítők); és/vagy
- pénzügyi kiegészítő tevékenység (pénzügyi kiegészítő tevékenységet végző vállalatok).

Ide tartoznak azok a pénzügyi szolgáltatásokat nyújtó szervezeti egységek is, amelyek eszközeinek vagy kötelezettségeinek nagy része nem képezi tranzakciók tárgyát a nyílt piacokon.

- 2.56 A pénzügyi közvetítés olyan tevékenység, amelyben a szervezeti egység pénzügyi eszközökre tesz szert, és saját számlájára kötelezettségeket vállal azáltal, hogy a piacon pénzügyi tranzakciókban vesz részt. A pénzügyi közvetítők eszközeit és kötelezettségeit a pénzügyi közvetítés folyamatában átcsoportosítják, lejárataikat, nagyságukat, kockázataikat és más feltételeiket átalakítják.

A pénzügyi kiegészítő tevékenységek a pénzügyi közvetítéssel összefüggő, de önmagukban nem pénzügyi közvetítést jelentő tevékenységek.

Pénzügyi közvetítők

- 2.57 A pénzügyi közvetítési folyamatban pénzeszközök áramlanak a többlettel rendelkező és a pénzhiánnyal küzdő harmadik felek között. A pénzügyi közvetítő nemcsak ezen egyéb szervezeti egységek ügynökeként tevékenykedik, hanem saját kockázatot is vállal azáltal, hogy saját elszámolásra szerez be pénzügyi eszközöket és vállal kötelezettségeket.
- 2.58 A pénzügyi közvetítői tevékenység a kötelezettségek minden kategóriájára kiterjedhet, kivéve az egyéb tartozások kategóriáját (AF.8). A pénzügyi közvetítői tevékenység által érintett pénzügyi eszközök bármelyik kategóriába tartozhatnak – a biztosítási és nyugdíjtartalékok, szabványosított garanciák (AF.6) kategóriájának kivételével –, beleértve az egyéb követelések kategóriáját is. A pénzügyi közvetítők a pénzeszközeiket nem pénzügyi eszközökbe, akár ingatlanokba is fektethetik. Ahhoz, hogy a vállalatot pénzügyi közvetítőnek tekintsék, pénzügyi kötelezettségeket kell vállalnia a piacon, és a pénzalapokat át kell alakítania. Az ingatlanügyletekkel foglalkozó vállalatok nem pénzügyi közvetítők.
- 2.59 A biztosítóintézetek és nyugdíjpénztárak feladata a kockázatok megosztása. Ezen intézmények kötelezettségei közé a biztosítási és nyugdíjtartalékok, valamint szabványosított garanciák (AF.6) tartoznak. A kötelezettségek ellentételei a – pénzügyi közvetítőként működő – biztosítóintézetek és a nyugdíjpénztárak befektetései.
- 2.60 A befektetési alapok – a továbbiakban: pénzpiaci alapok és nem pénzpiaci alapok – elsődlegesen befektetési jegyek vagy egységek (AF.52) kibocsátása útján vállalnak kötelezettségeket. Ezeket a pénzeszközöket a pénzügyi eszközök és/vagy ingatlanok megszerzésére fordítják. A befektetési alapokat a pénzügyi közvetítők közé kell sorolni. A saját részvényeiken kívüli eszközeik és kötelezettségeik értékében bekövetkező minden változás a saját tőkéjükben is tükröződik (lásd a 7.07. bekezdést). Mivel a saját tőkéjük összege a befektetési jegyek vagy egységek értékével egyezik meg, az alap eszközeinek és kötelezettségeinek értékében bekövetkező minden változás ezeknek a befektetési jegyeknek vagy egységeknek a piaci értékében mutatkozik meg. Az ingatlanokba befektető befektetési alapok pénzügyi közvetítők.
- 2.61 A pénzügyi közvetítés az eszközök megszerzésére és a kötelezettségek vállalására korlátozódik a lakossággal vagy annak pontosan meghatározott és viszonylag nagy al csoportjaival szemben. Ha a tevékenység személyek vagy családok kis csoportjaira korlátozódik, nem történik pénzügyi közvetítés.
- 2.62 Az általános korlátozás alól, amely szerint a pénzügyi közvetítés pénzügyi piaci tranzakció, lehetnek kivételek. Ilyenek például a részt vevő helyhatóságtól függő városi hitel- és takarékbankok, illetve az anyavállalataik csoportjától a pénzeszközök megszerzésében vagy befektetésében függő pénzügyi lízingtevékenységet végző vállalatok. A hitelnyújtásnak vagy a betétgyűjtésnek függetlennek kell lennie a részt vevő önkormányzattól, illetve az anyavállalatok csoportjától ahhoz, hogy a pénzügyi közvetítők közé sorolják őket.

Pénzügyi kiegészítő tevékenységet végző vállalatok

- 2.63 A pénzügyi kiegészítő tevékenységek a pénzügyi eszközökkel és kötelezettségekkel végzett tranzakciók lebonyolítására, vagy a pénzalapok átalakítására és átcsoportosítására irányuló kiegészítő tevékenységeket foglalják magukban. A pénzügyi kiegészítő tevékenységet végző vállalatok a pénzügyi eszközök megszerzésével vagy a kötelezettségek vállalásával nem vállalnak kockázatot. A pénzügyi közvetítést segítik elő. Az olyan vállalatközpontok, amelyek valamennyi leányvállalata vagy azok többsége pénzügyi vállalat, pénzügyi kiegészítő tevékenységet végző vállalatok.

Pénzügyi vállalatok, amelyek nem pénzügyi közvetítők vagy pénzügyi kiegészítő tevékenységet végzők

- 2.64 A pénzügyi közvetítőkön és pénzügyi kiegészítő tevékenységet végző vállalatokon kívüli egyéb pénzügyi vállalatok olyan szervezeti egységek, amelyek pénzügyi szolgáltatásokat nyújtanak, és eszközeik vagy kötelezettségeik nagy része nem képezi tranzakciók tárgyát a nyílt piacokon.

A „pénzügyi vállalatok” szektorba tartozó szervezeti egységek

- 2.65 A pénzügyi vállalatok (S.12) szektorban szereplő szervezeti egységek a következők:
- a) magán- vagy közösségi vállalatok, amelyek fő tevékenysége a pénzügyi közvetítés és/vagy a kiegészítő pénzügyi tevékenység;
  - b) önálló jogi személyiséggel rendelkező szövetkezetek és társas vállalkozások, amelyek fő tevékenysége a pénzügyi közvetítés és/vagy a kiegészítő pénzügyi tevékenység;
  - c) önálló jogi személyiséggel rendelkező közösségi célú közcélú termelők, amelyek fő tevékenysége a pénzügyi közvetítés és/vagy a kiegészítő pénzügyi tevékenység;
  - d) önálló jogi személyiséggel rendelkező non-profit intézmények, amelyek fő tevékenysége a pénzügyi közvetítés és/vagy a kiegészítő pénzügyi tevékenység, vagy amelyek pénzügyi vállalatokat segítenek;
  - e) vállalatközpontok, ha minden leányvállalatuknak vagy azok többségének – mint pénzügyi vállalatnak – a fő tevékenysége a pénzügyi közvetítés és/vagy a kiegészítő pénzügyi tevékenység. Ezeket a vállalatközpontokat a pénzügyi kiegészítő tevékenységet végző vállalatok (S.126) közé kell sorolni;
  - f) holdingtársaságok, ha a fő szerepük az, hogy a leányvállalatok egy csoportjának az eszközeit birtokolják. A csoport összetétele lehet pénzügyi vagy nem pénzügyi jellegű – ez nem befolyásolja a holdingtársaságok zárt pénzügyi vállalatként (S.127) való besorolását;
  - g) olyan különleges célú vállalatok (SCV), amelyek fő tevékenysége pénzügyi szolgáltatások nyújtása;

- h) jogi személyiséggel nem rendelkező befektetési alapok – ideértve a résztvevők csoportjának tulajdonában levő befektetési portfóliókat is –, amelyek irányítását általában más pénzügyi vállalatok végzik. Ezek az alapok az irányító pénzügyi vállalatától elkülönülő szervezeti egységek;
- i) a fő tevékenységként pénzügyi közvetítéssel foglalkozó, pénzügyi szabályozás és felügyelet alá tartozó (a legtöbb esetben a központi bankon kívüli betétgyűjtő vállalatok, biztosítóintézetek vagy nyugdíjpénztárak közé sorolt), jogi személyiséggel nem rendelkező egységek, döntéshozatali önállóságot élvező és tulajdonosaiktól függetlenül önálló vezetés alatt álló egységek; a gazdasági és pénzügyi magatartásuk hasonló a pénzügyi vállalatokéhoz. Ebben az esetben különálló szervezeti egységként kezelendők. Ilyenek a nem rezidens pénzügyi vállalatok fióktelepei.

2.66 *A pénzügyi vállalatok kilenc alszektora*

A „pénzügyi vállalatok” szektor a következő alszektorokból áll:

- a) központi bank (S.121);
- b) betétgyűjtő vállalatok a központi bank kivételével (S.122);
- c) pénzügyi alapok (S.123);
- d) nem pénzügyi befektetési alapok (S.124);
- e) egyéb pénzügyi közvetítők a biztosítóintézetek és a nyugdíjpénztárak kivételével (S.125);
- f) pénzügyi kiegészítő tevékenységet végző vállalatok (S.126);
- g) zárt pénzügyi vállalatok és pénzkölcsönzők (S.127);
- h) biztosítóintézetek (S.128); és
- i) nyugdíjpénztárak (S.129).

A pénzügyi vállalatok alszektorainak egyesítése

- 2.67 Az EKB meghatározása szerinti monetáris intézmények (MFI) közé tartozik minden szervezeti egység, amely a következő alszektorokba tartozik: a *központi bank* (S.121), a *betétgyűjtő vállalatok a központi bank kivételével* (S.122) és a *pénzügyi alapok* (S.123).
- 2.68 Az *egyéb monetáris intézmények* közé azok a pénzügyi közvetítők tartoznak, amelyeken keresztül a központi bank (S.121) monetáris politikájának hatásai továbbgyűrűznek a gazdaság többi egységéhez. Ezek a *betétgyűjtő vállalatok a központi bank kivételével* (S.122) és a *pénzügyi alapok* (S.123).
- 2.69 A kockázatok megosztásával foglalkozó pénzügyi közvetítők a *biztosítóintézetek és a nyugdíjpénztárak (ICPF)*. Ide tartoznak a következő alszektorok: a *biztosítóintézetek* (S.128) és a *nyugdíjpénztárak* (S.129).

2.70 *A pénzügyi vállalatok a monetáris intézmények és a biztosítóintézetek és nyugdíjpénztárak kivételével a következő alszektorokból áll: a nem pénzpiaci befektetési alapok (S.124), az egyéb pénzügyi közvetítők a biztosítóintézetek és a nyugdíjpénztárak kivételével (S.125), a pénzügyi kiegészítő tevékenységet végző vállalatok (S.126) és a zárt pénzügyi vállalatok és pénzkölcsönzők (S.127).*

A pénzügyi vállalatok alszektorainak felosztása közösségi, magán- és külföldi irányítású pénzügyi vállalatokra

2.71 Az S.121. alszektor kivételével mindegyik alszektor tovább bontható a következők szerint:

- a) közösségi tulajdonban levő pénzügyi vállalatok;
- b) hazai magántulajdonban levő pénzügyi vállalatok; és
- c) külföldi irányítású pénzügyi vállalatok.

Az erre a felosztásra vonatkozó kritériumok megegyeznek a nem pénzügyi vállalatok felosztásánál alkalmazott kritériumokkal (lásd a 2.51–2.55 bekezdést).

2.3. táblázat – A pénzügyi vállalatok szektora és alszektora

Szektorok és alszektorok				Közösségi	Hazai magán-tulajdonú	Külföldi irányítású
Pénzügyi vállalatok		S.12				
Monetáris pénzügyi intézmények (MFI)	Központi bank		S.121			
	Egyéb monetáris pénzügyi intézmények (oMFI)	Betétgyűjtő vállalatok a központi bank kivételével	S.122	S.12201	S.12202	S.12203
		Pénzpiaci alapok (MMF)	S.123	S.12301	S.12302	S.12303
Pénzügyi vállalatok az MFI és az ICPF kivételével	Nem pénzpiaci befektetési alapok		S.124	S.12401	S.12402	S.12403
	Egyéb pénzügyi közvetítők a biztosítóiintézetek és a nyugdíjpénztárak kivételével		S.125	S.12501	S.12502	S.12503
	Pénzügyi kiegészítő tevékenységet végzők		S.126	S.12601	S.12602	S.12603
	Zárt pénzügyi vállalatok és pénzkölcsönzők		S.127	S.12701	S.12702	S.12703
Biztosítói ntézetek és nyugdíjpénztárak (ICPF)	Biztosítóiintézetek (IC)		S.128	S.12801	S.12802	S.12803
	Nyugdíjpénztárak (PF)		S.129	S.12901	S.12902	S.12903

Központi bank (S.121)

2.72 Meghatározás: a központi bank alszektor (S.121) minden olyan pénzügyi vállalatot és kvázivállalatot magában foglal, amelynek fő funkciója a fizetőeszköz-kibocsátás, a fizetőeszköz belső és külső értékének fenntartása, és az ország nemzetközi fizetőeszköz-tartalékai egészének vagy egy részének kezelése.

2.73 A következő pénzügyi közvetítők tartoznak az S.121. alszektorba:

- a nemzeti bank, abban az esetben is, ha a Központi Bankok Európai Rendszeréhez tartozik;
- az olyan alapvetően állami jellegű központi monetáris intézmények (például a devizakibocsátást irányító vagy fizetőeszköz-kibocsátással foglalkozó ügynökségek), amelyek a számlák teljes sorozatát vezetik, és döntéshozatali önállóságot élveznek a kormányzattal szemben. Amennyiben ezeket a

tevékenységeket a kormányzaton vagy a központi bankon belül végzik, nincsenek külön szervezeti egységek.

- 2.74 Az S.121. alszektor a központi bankon kívül nem foglal magában más pénzügyi vállalatot vagy pénzpiacokat szabályozó felügyelő intézményt vagy testületet. Ezek az S.126. alszektorba tartoznak.

Betétgyűjtő vállalatok a központi bank kivételével (S.122)

- 2.75 Meghatározás: a betétgyűjtő vállalatok a központi bank kivételével alszektor (S.122) magában foglal minden olyan pénzügyi vállalatot és kvázivállalatot – a központi bank és a pénzpiaci alapok alszektorba soroltak kivételével –, amelyek főleg pénzügyi közvetítéssel foglalkoznak, és amelyek üzleti tevékenysége betétek elfogadása szervezeti egységektől, valamint – saját kockázatra történő – hitelnyújtás és/vagy értékpapír-befektetés.

- 2.76 A betétgyűjtő vállalatok a központi bank kivételével alszektorba tartozó egységeket nem lehet egyszerűen banknak nevezni, mivel olyan pénzügyi vállalatokat is magukban foglalhatnak, amelyek nem nevezik magukat banknak, vagy amelyeknek néhány országban nem engedélyezik a bank elnevezés használatát, míg a magát banknak nevező néhány egyéb pénzügyi vállalat nem lehet hitelintézet. A következő pénzügyi közvetítők tartoznak az S.122. alszektorba:

- a) kereskedelmi bankok, „univerzális” bankok, „általános célú” bankok;
- b) takarékpénztárak (beleértve a vagyonkezelő takarékbankokat, valamint takarékpénztárakat és hitelegyesületeket);
- c) postai zsróintézmények, postabankok, zsróbankok;
- d) vidéki hitelbankok, mezőgazdasági hitelbankok;
- e) szövetkezeti hitelbankok, hitelszövetkezetek;
- f) szakosodott bankok (például befektetési bankok, leszámítoló bankok, privát bankok); és
- g) elektronikus pénzintézetek, amelyek fő tevékenysége a pénzügyi közvetítés.

- 2.77 Az alábbi pénzügyi közvetítőket az S.122. alszektorba kell besorolni abban az esetben, ha üzleti tevékenységük körébe tartozik visszafizetendő pénzeszközök átvétele az ügyfelektől akár betétek formájában, akár más formában, például hosszú lejáratú, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok folytatólagos kibocsátásával. Egyéb esetben az S.124. alszektorba tartoznak:

- a) jelzáloghitelek nyújtásával foglalkozó vállalatok (beleértve a lakástakarékpénztárakat, jelzálogbankokat és jelzáloghitel-intézeteket);
- b) önkormányzati hitelintézetek.

- 2.78 Az S.122. alszektor nem tartalmazza a következőket:

- a) vállalatközpontok, amelyek egy túlnyomórészt – a központi banktól eltérő – betétgyűjtő vállalatokból álló csoport egyéb egységeit felügyelik és irányítják, de amelyek nem betétgyűjtő vállalatok. Ezek a vállalatközpontok az S.126. alszektorba tartoznak;
- b) a betétgyűjtő vállalatokat segítő, de pénzügyi közvetítéssel nem foglalkozó, önálló jogi személyiséggel rendelkező non-profit intézmények. Ezek az S.126. alszektorba tartoznak;
- c) olyan elektronikus pénzügyintézetek, amelyeknek nem fő tevékenysége a pénzügyi közvetítés.

Pénzpiaci alapok (S.123)

2.79 Meghatározás: a pénzpiaci alapok alszektorát (S.123) mint kollektív befektetési rendszerek alszektorát az olyan pénzügyi vállalatok és kvázivállalatok alkotják – a központi bank és a hitelintézetek alszektorokba tartozó vállalatok kivételével –, amelyek fő tevékenysége pénzügyi közvetítés. Az üzleti tevékenységük abból áll, hogy befektetési jegyeket vagy egységeket mint betétek közeli helyettesítőit fogadják más szervezeti egységektől, és saját kockázatukra befektetéseket hajtanak végre elsődlegesen pénzpiaci alapok befektetési jegyeiben/egységeiben, hitelviszonyt megtestesítő rövid lejáratú értékpapírokban és/vagy betétekben.

2.80 A következő pénzügyi közvetítők tartoznak az S.123. alszektorba:

- a) befektetési alapok, beleértve a tőkekihelyező társaságokat, a befektetési vagyonkezelőket és egyéb kollektív befektetési rendszereket, amelyek befektetési jegyei vagy egységei a betétek közeli helyettesítői.

2.81 Az S.123. alszektor nem tartalmazza a következőket:

- a) vállalatközpontok, amelyek egy, túlnyomórészt pénzpiaci alapokból álló csoportot felügyelnek és irányítanak, de amelyek maguk nem minősülnek pénzpiaci alapnak. Ezek az S.126. alszektorba tartoznak;
- b) a pénzpiaci alapokat segítő, de pénzügyi közvetítéssel nem foglalkozó, önálló jogi személyiséggel rendelkező non-profit intézmények. Ezek az S.126. alszektorba tartoznak.

Nem pénzpiaci befektetési alapok (S.124)

2.82 Meghatározás: a nem pénzpiaci befektetési alapok alszektorát (S.124) olyan kollektív befektetési rendszerek alkotják – a pénzpiaci alszektorba sorolt rendszerek kivételével –, amelyek fő tevékenysége pénzügyi közvetítés. Az üzleti tevékenységük abból áll, hogy szervezeti egységektől befektetési jegyeket vagy egységeket – amelyek nem betétek közeli helyettesítői – fogadnak el, és saját kockázatukra befektetéseket hajtanak végre elsődlegesen nem rövid lejáratú pénzügyi eszköznek minősülő pénzügyi eszközökben és nem pénzügyi eszközökben (általában ingatlanban).

- 2.83 A nem pénzpiaci befektetési alapok közé az olyan tőkekihelyező társaságok, a befektetési alapok és az egyéb kollektív befektetési rendszerek tartoznak, amelyek befektetési jegyeit vagy egységeit nem tekintik betétek közeli helyettesítőinek.
- 2.84 A következő pénzügyi közvetítők tartoznak az S.124. alszektorba:
- a) nyílt végű befektetési alapok, amelyek befektetési jegyeit vagy egységeit a tulajdonosok kérésére közvetlenül vagy közvetetten a vállalkozás eszközeiből vásárolják vissza vagy váltják be;
  - b) zárt végű befektetési alapok rögzített részvénytőkével, ahol az alapba befektető vagy onnan kilépő befektetőknek meglévő részesedéseket kell megvásárolniuk vagy eladniuk;
  - c) ingatlanbefektetési alapok;
  - d) egyéb alapokba befektető befektetési alapok („az alapok alapjai”);
  - e) kollektív befektetési rendszereket magukban foglaló fedezeti alapok, amelyekre magas minimum befektetés, engedékeny szabályozás és változatos befektetési stratégiák jellemzőek.
- 2.85 Az S.124. alszektor nem tartalmazza a következőket:
- a) a nyugdíjpénztárak alszektor részét képező nyugdíjpénztárakat;
  - b) speciális célú kormányzati alapokat – úgynevezett állami befektetési alapok –, amelyek ha pénzügyi intézménynek minősülnek, akkor a zárt pénzügyi vállalatok csoportjába tartoznak. A „speciális célú kormányzati alapok” – mint a kormányzat vagy a pénzügyi vállalatok szektor részei – besorolását a 2.26. bekezdésben foglalt kritériumok alapján kell meghatározni;
  - c) vállalatközpontokat, amelyek egy, túlnyomórészt nem pénzpiaci alapokból álló csoportot felügyelnek és irányítanak, de amelyek maguk nem minősülnek befektetési alapnak. Ezek az S.126. alszektorba tartoznak;
  - d) nem pénzpiaci befektetési alapokat segítő, de pénzügyi közvetítéssel nem foglalkozó, önálló jogi személyiséggel rendelkező non-profit intézményeket. Ezek az S.126. alszektorba tartoznak.

Egyéb pénzügyi közvetítők a biztosítóintézetek és a nyugdíjpénztárak kivételével (S.125)

- 2.86 Meghatározás: az egyéb pénzügyi közvetítők a biztosítóintézetek és a nyugdíjpénztárak kivételével alszektor (S.125) magában foglal minden olyan pénzügyi vállalatot és kvázivállalatot, amelynek fő tevékenysége a pénzügyi közvetítés azáltal, hogy szervezeti egységekkel szemben vállal kötelezettséget, amely nem lehet fizetőeszköz, betét és befektetési jegy, valamint nem kapcsolódhat biztosításhoz, nyugdíjhoz és egységesített garanciarendszerekhez.
- 2.87 Az S.125. alszektorba a túlnyomórészt hosszú távú finanszírozással foglalkozó pénzügyi közvetítők tartoznak. A legtöbb esetben a lejárat ilyen jellege különbözteti meg ezt az alszekort az egyéb monetáris pénzügyi intézményektől (S.122 és S.123).

A nem pénzügyi befektetési alapok (S.124), a biztosítóintézetek (S.128) és a nyugdíjpénztárak (S.129) a betétek közeli helyettesítőjének nem minősülő befektetési jegyek vagy biztosítás, nyugdíj és egységesített garanciarendszerek formájában vállalt kötelezettségek hiánya alapján választhatóak el egymástól.

- 2.88 *A pénzügyi közvetítők a biztosítóintézetek és a nyugdíjpénztárak kivételével* alszektor (S.125) az értékpapírosítási tranzakciókkal foglalkozó speciális pénzügyi vállalatokat (FVC), az értékpapírokkal és derivatívákkal foglalkozó ügynököket, a hitelnyújtással foglalkozó pénzügyi vállalatokat és a specializálódott pénzügyi vállalatokat tartalmazó alszektorra osztható. Ezt a 2.4. táblázat tartalmazza.

2.4. táblázat – Egyéb pénzügyi közvetítők a biztosítóintézetek és a nyugdíjpénztárak kivételével (S.125) alszektor és felosztása

Egyéb pénzügyi közvetítők a biztosítóintézetek és a nyugdíjpénztárak kivételével

Értékpapírosítási tranzakciókkal foglalkozó speciális pénzügyi közvetítő vállalatok

Értékpapírokkal és derivatívákkal foglalkozó ügynökök

Hitelnyújtással foglalkozó pénzügyi vállalatok

Specializálódott pénzügyi vállalatok

- 2.89 Az S.125. alszektor nem foglalja magában az egyéb pénzügyi közvetítőket segítő, de pénzügyi közvetítéssel nem foglalkozó, önálló jogi személyiséggel rendelkező non-profit intézményeket. Ezek az S.126. alszektorba tartoznak.

Értékpapírosítási tranzakciókkal foglalkozó speciális pénzügyi közvetítő vállalatok

- 2.90 Meghatározás: az értékpapírosítási tranzakciókkal foglalkozó speciális pénzügyi vállalatok értékpapírosítási tranzakciókat végző vállalkozások. A szervezeti egység kritériumainak megfelelő értékpapírosítási tranzakciókkal foglalkozó speciális pénzügyi vállalatok az S.125. alszektorba tartoznak, egyébként az anyavállalat szerves részeként kell kezelni.

Értékpapírokkal és derivatívákkal foglalkozó ügynökök, hitelnyújtással foglalkozó pénzügyi vállalatok és specializálódott pénzügyi vállalatok

- 2.91 Az értékpapírokkal és derivatívákkal foglalkozó ügynökök a saját számlára dolgozó pénzügyi közvetítők.

- 2.92 A hitelnyújtással foglalkozó pénzügyi vállalatok közé például az alábbiakkal foglalkozó pénzügyi közvetítők tartoznak:

- a) pénzügyi lízing;
- b) részletre vásárlás finanszírozása, személyi vagy kereskedelmi hitelek nyújtása; vagy
- c) faktoring.

- 2.93 A specializálódott pénzügyi vállalatok pénzügyi közvetítők, például:

- a) kockázattőke- és fejlesztőtőke-társaságok;
- b) export-/importfinanszírozási társaságok; vagy
- c) pénzügyi közvetítők, amelyek kizárólag monetáris pénzügyi intézményekhez kapcsolódóan fogadnak betéteket és/vagy betétek közeli helyettesítőit, illetve vesznek fel hitelt; ezen pénzügyi közvetítők közé tartoznak a monetáris pénzügyi intézmények közötti visszavásárlási megállapodásokhoz kapcsolódó tranzakciókat lebonyolító központi elszámolóházak (CCP-k) is.

2.94 Az olyan vállalatközpontok, amelyek fő tevékenységként pénzügyi közvetítéssel és/vagy kiegészítő pénzügyi tevékenységekkel foglalkozó leányvállalatokból álló csoportot felügyelnek és irányítanak, az S.126. alszektorba tartoznak.

Pénzügyi kiegészítő tevékenységet végzők (S.126)

2.95 Meghatározás: a pénzügyi kiegészítő tevékenységet végzők alszektor (S.126) magában foglalja mindazokat a pénzügyi vállalatokat és kvázivállalatokat, amelyek maguk nem pénzügyi közvetítők, de fő tevékenységük pénzügyi közvetítéshez szorosan kapcsolódó tevékenység.

2.96 A következő pénzügyi vállalatok és kvázivállalatok tartoznak az S.126. alszektorba:

- a) biztosítási brókerek, értékmentési és kárügyintézők, biztosítási és nyugdíj szaktanácsadók stb.;
- b) hitelügynökök, értékpapírbrókerek, befektetési tanácsadók stb.;
- c) új vállalat részvényeit külső tulajdonosoknak eladó vállalatok, amelyek értékpapírok kibocsátását szervezik;
- d) váltók és hasonló pénzügyi eszközök biztosítékkal, forgatmányozással való fedezését fő tevékenységként végző vállalatok;
- e) derivatív és fedezeti eszközökkel, például swap, opciós és határidős ügyletekkel (kibocsátás nélkül) foglalkozó vállalatok;
- f) a pénzpiacok infrastruktúráját biztosító vállalatok;
- g) pénzügyi közvetítők és a pénzpiacok központi felügyeleti hatóságai, ha elkülönült szervezeti egységek;
- h) nyugdíjpénztárak, befektetési alapok stb. kezelői;
- i) értéktőzsdei és biztosítási tőzsdei szolgáltatásokat nyújtó vállalatok;
- j) pénzügyi vállalatokat segítő, de pénzügyi közvetítéssel nem foglalkozó, önálló jogi személyiséggel rendelkező non-profit intézmények (lásd a 2.44. bekezdést);
- k) pénzforgalmi intézmények (amelyek elősegítik a pénzforgalmat az eladó és a vevő között).

- 2.97 Az S.126. alszektorba tartoznak azok a vállalatközpontok is, amelyek valamennyi leányvállalata vagy azok többsége pénzügyi intézmény.

Zárt pénzügyi vállalatok és pénzkölcsönzők (S.127))

- 2.98 Meghatározás: a zárt pénzügyi vállalatok és pénzkölcsönzők alszektor (S.127) magában foglalja az összes olyan pénzügyi vállalatot és kvázivállalatot, amelyek nem foglalkoznak sem pénzügyi közvetítéssel, sem kiegészítő pénzügyi szolgáltatások nyújtásával, és amelyek eszközeinek vagy kötelezettségeinek nagy része nem képezi tranzakciók tárgyát a nyílt piacokon.

- 2.99 Az alábbi pénzügyi vállalatok és kvázivállalatok tartoznak az S.127. alszektorba:

- a) jogi személyiséggel rendelkező egységek, például vagyonkezelők, ingatlankezelők, ügynökségi vállalkozások vagy fedővállalkozások;
- b) holdingtársaságok, amelyeknek leányvállalatok egy csoportja felett ellenőrzést biztosító tőke van a tulajdonukban, és amelyek fő tevékenysége az, hogy a tulajdonukban tartják a csoportot anélkül, hogy bármilyen további szolgáltatást nyújtanának azoknak a vállalkozásoknak, amelyek tőkéjét birtokolják, vagyis nem kezelnek vagy irányítanak más egységeket;
- c) szervezeti egységnek minősülő speciális célú vállalatok, amelyek a nyílt piacokon forrásokat gyűjtenek abból a célból, hogy azt az anyavállalatuk használja fel;
- d) olyan egységek, amelyek kizárólag saját forrásaik vagy egy támogató által biztosított források felhasználásával nyújtanak pénzügyi szolgáltatásokat több ügyfélnek, és vállalják az adós késedelmes fizetésének pénzügyi kockázatát. Ilyenek például a pénzkölcsönzők, az olyan vállalatok, amelyek egy támogatótól – például egy kormányzati egységtől vagy non-profit intézménytől – kapott összegből hitelt nyújtanak diákoknak vagy külkereskedelmi célokra, valamint a főként hitelnyújtással foglalkozó zálogházak;
- e) általában állami befektetési alapnak nevezett különleges célú kormányzati alapok, amennyiben pénzügyi vállalatnak minősülnek.

Biztosítóintézetek (S.128)

- 2.100 Meghatározás: a biztosítóintézetek alszektor (S.128) magában foglalja mindazokat a pénzügyi vállalatokat és kvázivállalatokat, amelyek fő tevékenysége a kockázatok megosztásának formájában megvalósuló pénzközvetítés, főként közvetlen biztosítás vagy viszontbiztosítás formájában (lásd a 2.59. bekezdést).

- 2.101 A biztosítóintézetek az alábbi szolgáltatásokat nyújtják:

- a) egyéni vagy csoportos élet- és nemélet-biztosítást;
- b) viszontbiztosítást más biztosítók részére.

- 2.102 A nemélet-biztosítók a következőkre nyújthatnak biztosítási szolgáltatásokat:

- a) tűz (például kereskedelmi és magántulajdon);
- b) felelősség (sérülés);
- c) gépjármű (sajáthibás kár és felelősségbiztosítás);
- d) tengeri, légi és szárazföldi közlekedési biztosítás (ideértve az energiaügyi kockázatokat is);
- e) baleset és egészség; vagy
- f) pénzügyi biztosítás (garancia vagy kezesség vállalása).

A pénzügyi biztosítók vagy hitelbiztosítók, amelyeket garanciabankoknak is neveznek, garanciát nyújtanak vagy kezességet vállalnak értékpapírosítás és egyéb hiteltermékek támogatásához.

- 2.103 A biztosítóintézetek nagyrészt jogi személyiséggel rendelkező vagy közös egységek. A jogi személyiséggel rendelkező egységek a részvényesek tulajdonában állnak, és többségüket tőzsdén jegyzik. A befektetési alapok a befektetési jegyek tulajdonosai tulajdonában vannak, és a nyereségüket osztalékok vagy bónuszok útján juttatják vissza a „nyereségrészesedéssel összekapcsolt” biztosítással rendelkező vagy „részt vevő” biztosítottaknak. A „zárt” biztosítók általában egy nem pénzügyi vállalat tulajdonában állnak, és leginkább a részvényeseik kockázatait biztosítják.

Keretes szöveg – Biztosítástípusok A biztosítás három típusa különböztethető meg: közvetlen biztosítás, viszontbiztosítás és társadalombiztosítás. A közvetlen biztosítás az (egyéni) életbiztosítást és nemélet-biztosítást foglalja magában, a társadalombiztosítás a kötelező társadalombiztosítást és a foglalkoztatáshoz kapcsolódó társadalombiztosítást tartalmazza.					
Biztosítás típusa	Közvetlen biztosítás		Viszontbiztosítás	Társadalombiztosítás	
			Egy biztosító által a váratlanul nagy számú vagy különösen nagy összegű követelések elleni védelem céljából vásárolt biztosítás.	A biztosítottnak/kedvezményezettnek érdemes az előre nem látható eseményekre vonatkozóan biztosítást kötnie egy harmadik fél közbenjárásával. Az alábbi feltételek közül legalább egy teljesül: kötelező részvétel; a rendszer kollektív; és a munkaadó (és végső soron a kedvezményezett) hozzájárulást fizet.	
	Életbiztosítás	Nemélet-biztosítás		Kötelező társadalombiztosítás	Foglalkoztatáshoz kapcsolódó társadalombiztosítás
	A biztosított rendszeresen fizet egy adott biztosítónak, ezért cserébe a biztosító garantálja, hogy legkésőbb egy adott időpontban egy megállapodás szerinti összeget vagy járadékot biztosít a biztosított számára.	A bal-esetekhez, betegséghez, tűzhöz, hitelhez stb. hasonló kockázatok fedező biztosítás.		A kormányzat szervezi kötelező társadalombiztosítási rendszerek útján.	A munkáltatók szervezik a munkavállalók és azok eltartottai nevében, vagy mások egy meghatározott csoport nevében.
				Kötelező társadalombiztosítási nyugdíjak	Egyéb kötelező társadalombiztosítás
				Foglalkoztatáshoz kapcsolódó nyugdíjak	Egyéb foglalkoztatáshoz kapcsolódó társadalombiztosítás
Szektor / alszektor	Biztosítóintézetek	Biztosítóintézetek		Társadalombiztosítási alapok	A munkáltatói szektora vagy biztosítóintézetek és nyugdíjpénztárak

2.104 Az S.128. alszektor nem tartalmazza a következőket:

- a) azokat a szervezeti egységeket, amelyek megfelelnek a 2.117. bekezdésben felsorolt mindkét kritériumnak. Ezek az S.1314. alszektorba tartoznak;
- b) vállalatközpontokat, amelyek egy túlnyomórészt biztosítóintézetekből álló csoportot felügyelnek és irányítanak, de amelyek maguk nem minősülnek biztosítóintézeteknek. Ezek az S.126. alszektorba tartoznak;
- c) biztosítóintézeteket segítő, de pénzügyi közvetítéssel nem foglalkozó, önálló jogi személyiséggel rendelkező nonprofit intézményeket. Ezek az S.126. alszektorba tartoznak.

Nyugdíjpénztárak (S.129)

2.105 Meghatározás: a nyugdíjpénztárak alszektor (S.129) magában foglalja mindazokat a pénzügyi vállalatokat és kvázivállalatokat, amelyek fő tevékenysége a társadalmi kockázatok és a biztosított személyek szükségletei megosztásának (társadalombiztosítás) következtében megvalósuló pénzügyi közvetítés. A nyugdíjpénztárak mint társadalombiztosítási rendszerek jövedelmet biztosítanak nyugdíjazás esetén, valamint gyakran juttatásokat halál és fogyatékoság esetén.

2.106 Az S.129. alszektor csak azokat a társadalombiztosítási nyugdíjpénztárakat foglalja magában, amelyek az őket létrehozó egységektől elkülönülő szervezeti egységek. Az ilyen autonóm pénztárak rendelkeznek döntéshozatali önállósággal és számlák teljes sorozatát vezetik. A nem autonóm nyugdíjpénztárak nem szervezeti egységek, az őket létrehozó szervezeti egység részét képezik.

2.107 A nyugdíjpénztári rendszerek résztvevői például egy vállalkozás vagy vállalkozáscsoport alkalmazottai, egy szakágazat vagy egy ágazat munkavállalói, vagy az azonos foglalkozású személyek. A biztosítási szerződésben foglalt juttatások a következők lehetnek:

- a) a biztosított halála után az özvegy és a gyermekek részére kifizetett juttatások;
- b) a nyugdíjazást követően fizetett juttatások; és
- c) a biztosított fogyatékosná válását követően fizetett juttatások.

2.108 Néhány országban ezekre a kockázatokra az életbiztosítással foglalkozó biztosítóintézetek és a nyugdíjpénztárak egyaránt köthetnek biztosítást. Más országokban előírás, hogy a felsorolt kockázatok némelyikére életbiztosítással foglalkozó biztosítóintézetnél kell biztosítást kötni. Az életbiztosító-intézetekkel ellentétben a nyugdíjpénztárak működését törvény korlátozza az alkalmazottak és önálló vállalkozók meghatározott csoportjaira.

2.109 Nyugdíjpénztári rendszert szervezhetnek a munkaadók vagy a kormányzat, de szervezhetik biztosítók is az alkalmazottak nevében. Lehetőség van különálló szervezeti egységeket alapítani a nyugdíjjogosultságok teljesítésére és a nyugdíjak szétosztására szolgáló eszközök birtokbavételére és kezelésére is.

2.110 Az S.129. alszektor nem tartalmazza a következőket:

- d) azokat a szervezeti egységeket, amelyek megfelelnek a 2.117. bekezdésben felsorolt mindkét kritériumnak. Ezek az S.1314. alszektorba tartoznak;
- e) vállalatközpontokat, amelyek egy túlnyomórészt biztosítóintézetekből álló csoportot felügyelnek és irányítanak, de amelyek maguk nem minősülnek biztosítóintézeteknek. Ezek az S.126. alszektorba tartoznak;
- f) biztosítóintézeteket segítő, de pénzügyi közvetítéssel nem foglalkozó, önálló jogi személyiséggel rendelkező non-profit intézményeket. Ezek az S.126. alszektorba tartoznak.

KORMÁNYZAT (S.13)

- 2.111 Meghatározás: a „kormányzat” szektor (S.13) magában foglalja mindazokat a szervezeti egységeket, amelyek nem piaci termelők, kibocsátásuk egyéni vagy közösségi fogyasztásra kerül, és amelyeket a többi szektorhoz tartozó egységek által teljesített kötelező hozzájárulással finanszíroznak, és mindazokat a szervezeti egységeket, amelyek fő tevékenysége a nemzeti jövedelem és vagyon újraelosztása.
- 2.112 Az S.13. szektorba például a következő szervezeti egységek tartoznak:
  - a) kormányzati egységek, amelyek jogi eljárás révén jöttek létre abból a célból, hogy törvénykezési hatáskörrel rendelkezzenek a gazdasági terület egyéb egységei felett, és amelyek tevékenységek egy csoportját finanszírozzák, elsősorban a közösség érdekeit szolgáló nem piaci termékeket és szolgáltatásokat;
  - b) kormányzati egységként működő vállalat vagy kvázivállalat, amennyiben a kibocsátása főként nem piaci, és egy kormányzati egység irányítása alatt áll;
  - c) olyan nonprofit intézmények, amelyek önálló jogi személyiséggel rendelkeznek, nem piaci termelők, és a kormányzat irányítása alatt állnak;
  - d) autonóm nyugdíjpénztárak, amennyiben a hozzájárulás jogi kötelezettség, és amennyiben a járulékok és juttatások befizetését/kifizetését és jóváhagyását illetően a kormányzat kezeli az alapokat.
- 2.113 A „kormányzat” szektor négy alszektorból áll:
  - a) központi kormányzat (S.1311);
  - b) tartományi kormányzat (S.1312);
  - c) helyi önkormányzat (S.1313);
  - d) kötelező társadalombiztosítási alapok (S.1314).

Központi kormányzat (a kötelező társadalombiztosítás kivételével) (S.1311)

- 2.114 Meghatározás: ez az alszektor magában foglalja az állam összes közigazgatási egységét és az olyan központi kormányhivatalokat, amelyek hatásköre általános körülmények között kiterjed az ország egész gazdasági területére. A kötelező társadalombiztosítási alapokat kezelő szervek nem tartoznak ebbe az alszektorba.

Az S.1311. alszektorba tartoznak azok a nonprofit intézmények is, amelyek a központi kormányzat irányítása alatt állnak, és tevékenységük az egész gazdasági területre kiterjed.

Az olyan piacszabályozási szervezetek, amelyek kizárólag vagy főként támogatások elosztói, az S.1311. alszektorba tartoznak. Az olyan szervezetek, amelyek fő feladata kizárólag vagy főként mezőgazdasági vagy élelmiszeripari termékek vásárlása, birtoklása és eladása, az S.11. szektorba tartoznak.

Tartományi kormányzat (a kötelező társadalombiztosítás kivételével) (S.1312)

- 2.115 Meghatározás: ez az alszektor azokat a tartományi kormányzatokat foglalja magában, amelyek elkülönült szervezeti egységek, bizonyos kormányzati funkciókat gyakorolnak a központi kormányzati szint alatt és a helyi önkormányzati szint felett. A kötelező társadalombiztosítási alapokat kezelő szervek nem tartoznak ebbe az alszektorba.

Az S.1312. alszektorba tartoznak azok a nonprofit intézmények is, amelyek a tartományi kormányzat irányítása alatt állnak, és amelyek tevékenysége a tartomány gazdasági területére korlátozódik.

Helyi önkormányzat (a kötelező társadalombiztosítás kivételével) (S.1313)

- 2.116 Meghatározás: ez az alszektor olyan közigazgatási egységeket foglal magában, amelyek hatásköre kizárólag az ország gazdasági területének helyi részére terjed ki. A társadalombiztosítási alapokat kezelő szervek helyi képviselői nem tartoznak ebbe az alszektorba.

Az S.1313. alszektorba tartoznak azok a nonprofit intézmények is, amelyek a helyi önkormányzat irányítása alatt állnak, és amelyek tevékenysége a helyi önkormányzat gazdasági területére korlátozódik.

Kötelező társadalombiztosítási alapok (S.1314)

- 2.117 Meghatározás: a „kötelező társadalombiztosítási alapok” alszektor azokat a központi, tartományi és helyi szervezeti egységeket foglalja magában, amelyek fő tevékenysége társadalmi juttatások biztosítása, és megfelelnek a következő két feltételnek:

- a) törvény vagy más szabályozás erejénél fogva a lakosság bizonyos csoportjai kötelesek a rendszerben részt venni, vagy hozzájárulást fizetni; és
- b) a társadalombiztosítási hozzájárulások és juttatások megállapítása vagy jóváhagyása a kormányzat felelősségi körébe tartozik, függetlenül felügyeleti szervként vagy munkaadóként betöltött szerepétől.

Általában nincs közvetlen kapcsolat az egyén által viselt kockázat és az általa fizetett társadalombiztosítási hozzájárulás összege között.

HÁZTARTÁSOK (S.14)

- 2.118 Meghatározás: a „háztartások” szektor (S.14) az egyéneket és az egyének csoportjait foglalja magában, egyrészt mint fogyasztókat, másrészt mint olyan vállalkozókat, akik piaci termékeket állítanak elő, pénzügyi vagy nem pénzügyi szolgáltatásokat nyújtanak (azaz piaci termelők), feltéve hogy a termékek és szolgáltatások előállítását nem kvázivállalatként kezelt elkülönült szervezeti egységek végzik. A szektorba tartoznak azok az egyének vagy csoportok is, akik kizárólag saját végső felhasználásra állítanak elő termékeket vagy nem pénzügyi szolgáltatásokat.

A háztartások – mint fogyasztók – olyan egy helyen lakó személyek kis csoportjaként határozhatók meg, akik jövedelmüket és vagyonukat megosztják egymással, és bizonyos termékeket és szolgáltatásokat közösen fogyasztanak – ide elsősorban az ételmezés és a lakhatás tartozik.

A háztartások fő forrásai a következők:

- a) munkavállalói jövedelem;
- b) tulajdonosi jövedelem;
- c) egyéb szektorokból érkező transzferek;
- d) piaci termékek eladásából származó bevételek; és
- e) a saját végső fogyasztásra szánt termékek kibocsátásából származó imputált bevételek.

- 2.119 A „háztartások” szektorba tartoznak a következők:

- a) azok az egyének vagy az egyének azon csoportjai, akiknek fő funkciója a fogyasztás;
- b) azok a tartósan intézetben élő személyek, akik gazdasági ügyekben kevés vagy semmilyen intézkedési vagy döntéshozatali önállósággal nem rendelkeznek (például kolostorokban élő egyházi rendek tagjai, hosszú ideig kórházban ápolott betegek, hosszú idejű börtönbüntetésre ítélt rabok, tartósan nyugdíjasotthonokban élő idős emberek). Az ilyen személyek külön szervezeti egységként, különálló háztartásként kezelendők;
- c) azok az egyének vagy egyének azon csoportjai, akiknek fő funkciója a fogyasztás és emellett kizárólag saját végső felhasználási célú termékek előállítása és nem pénzügyi szolgáltatások nyújtása; a rendszer a saját végső felhasználásra előállított szolgáltatásoknak csak két kategóriáját foglalja magában: a saját lakásszolgáltatást és a fizetett alkalmazottak által nyújtott háztartási szolgáltatásokat;
- d) azok a jogi személyiséggel nem rendelkező egyéni vállalkozások és társas vállalkozások, amelyek piaci termelők, és amelyeket nem tekintenek kvázivállalatoknak;

- e) azok a háztartásokat segítő nonprofit intézmények, amelyek nem rendelkeznek önálló jogi személyiséggel, vagy amelyek bár rendelkeznek önálló jogi személyiséggel, jelentőségük azonban csekély.

2.120 Az ESA-ban a „háztartások” szektor az alábbi alszektorokból áll:

- a) munkaadók (S.141) és saját számlás munkavállaló (S.142);
- b) munkavállalók (S.143);
- c) tulajdonosi jövedelemben részesülők (S.1441);
- d) nyugdíjasok (S.1442);
- e) egyéb transzfer jellegű jövedelemben részesülők (S.1443).

2.121 A háztartásokat a háztartás mint egységes egész legnagyobb jövedelmének kategóriája alapján (munkaadói jövedelem, munkavállalói jövedelem stb.) kell alszektorokba sorolni. Ha ugyanaz a háztartás több adott kategóriába sorolt jövedelemben részesül, a besorolás alapjaként mindegyik kategóriára vonatkozóan a háztartási jövedelem egészének releváns része szerepel.

Munkaadók (és saját számlás munkavállalók) (S.141 és S.142)

2.122 Meghatározás: a „munkaadók és saját számlás munkavállalók” alszektor a háztartások azon csoportja alkotja, amelyeknél a háztartás egészének a legnagyobb jövedelemforrása a háztartásoknak a tulajdonosuktól el nem különült, fizetett alkalmazottakkal vagy azok nélkül működő, piaci termékeket és szolgáltatásokat előállító vállalkozásaiban a tulajdonos számára képződő (vegyes) jövedelem (B.3), még akkor is, ha ez nem haladja meg a háztartás összjövedelmének a felét.

Munkavállalók (S.143)

2.123 Meghatározás: a „munkavállalók” alszektor a háztartások azon csoportja alkotja, amelyeknél a munkavállalói jövedelem (D.1) a legnagyobb jövedelemforrás a háztartás egésze számára.

Tulajdonosi jövedelemben részesülők (S.1441)

2.124 Meghatározás: a „tulajdonosi jövedelemben részesülők” alszektor a háztartások azon csoportja alkotja, amelyeknél a tulajdonosi jövedelem (D.4) jelenti a legnagyobb jövedelemforrást a háztartás egésze számára.

Nyugdíjasok (S.1442)

2.125 Meghatározás: a „nyugdíjasok” alszektor a háztartások azon csoportja alkotja, amelyeknél a nyugdíjából származó jövedelem a legnagyobb jövedelemforrás a háztartás egésze számára.

A nyugdíjas háztartások olyan háztartások, amelyek legnagyobb jövedelme az öregségi vagy egyéb nyugdíjából áll, beleértve a korábbi munkaadóktól kapott nyugdíjakat is.

Egyéb transzfer jellegű jövedelemben részesülők (S.1443)

- 2.126 Meghatározás: az „egyéb transzfer jellegű jövedelemben részesülők” alszektor a háztartások azon csoportja alkotja, amelyeknél az egyéb folyó transzferekből származó jövedelem a legnagyobb jövedelemforrás a háztartás egésze számára.

Egyéb folyó transzfernek nevezzük a tulajdonosi jövedelmen, nyugdíjon és a tartósan intézetekben élő személyek jövedelmén kívüli összes folyó transzfert.

- 2.127 Ha a szektorba sorolás céljára nem áll rendelkezésre információ a háztartás egésze jövedelemforrásainak relatív hozzájárulásaira vonatkozóan, akkor a besoroláshoz a referenciaszemély jövedelmét kell felhasználni. A háztartás referenciaszemélye a legnagyobb jövedelemmel rendelkező személy. Ha ez utóbbi információ sem áll rendelkezésre, a háztartások alszektorba sorolásához annak a személynek a jövedelmét kell felhasználni, aki azt állítja magáról, hogy ő a referenciaszemély.
- 2.128 A háztartások alszektorba sorolásához fel lehet használni egyéb kritériumokat is, például a háztartások mint vállalkozások tevékenység szerinti besorolását: mezőgazdasággal foglalkozó háztartások, nem mezőgazdasággal foglalkozó háztartások.

HÁZTARTÁSOKAT SEGÍTŐ NONPROFIT INTÉZMÉNYEK (S.15)

- 2.129 Meghatározás: a „háztartásokat segítő nonprofit intézmények” szektort (S.15) olyan nonprofit intézmények alkotják, amelyek önálló jogi személyiséggel rendelkeznek, háztartásokat segítő tevékenységet végeznek, és nem piaci magántermelők. Fő bevételi forrásuk a háztartásoktól mint fogyasztóktól származó önkéntes pénzbeli és természetbeni hozzájárulásokból, kormányzati kifizetésekből és tulajdonosi jövedelemből származnak.
- 2.130 Ha ezek az intézmények nem túl jelentősek, akkor nem ebbe a szektorba, hanem a „háztartások” szektorba tartoznak, mivel a tranzakcióik nem különböztethetők meg az abba a szektorba (S.14) tartozó egységek tranzakcióitól. Azok a nem piaci, háztartásokat segítő nonprofit intézmények, amelyek kormányzati irányítás alatt állnak, a „kormányzat” szektorba tartoznak.

A „háztartásokat segítő nonprofit intézmények” szektor a háztartások számára nem piaci termékeket és szolgáltatásokat nyújtó, háztartásokat szolgáló nonprofit intézmények alábbi főbb típusait tartalmazza:

- a) szakszervezetek, szakmai vagy tudományos társaságok, fogyasztói érdekvédelmi szervezetek, politikai pártok, egyházak vagy vallási közösségek (ideértve az állam által finanszírozott, de nem az állam által irányított szervezeteket is), valamint szociális, kulturális, szabadidős és sportklubok; és
- b) jótékonyági és segélyszervezetek, amelyeket egyéb szervezeti egységek pénzbeli vagy természetbeni önkéntes adományai finanszíroznak.

Az S.15. szektor magában foglalja a nem rezidens egységeket segítő jótékonyági és segélyszervezeteket, de nem részei azok az intézmények, amelyekben a tagsági viszony javak és szolgáltatások előre meghatározott körének igénybevételére jogosít.

KÜLFÖLD (S.2)

- 2.131 Meghatározás: a „külföld” (S.2) az egységek olyan csoportosítása, amely nem a jellegzetes funkciók és a források alapján történik. Mindazokat a nem rezidens egységeket tartalmazza, amelyek tranzakciókat folytatnak, vagy egyéb gazdasági kapcsolatban állnak rezidens szervezeti egységekkel. Számlái teljes körű áttekintést nyújtanak a nemzetgazdaságot a külfölddel összekötő gazdasági kapcsolatokról. Ide tartoznak az EU intézményei és a nemzetközi szervezetek.
- 2.132 A külföld nem szektor abban az értelemben, hogy rá vonatkozóan a számlák teljes sorozatát vezetni kellene, de célszerű szektorként kezelni. A szektorokat a gazdaság egészének részekre bontásával alakítjuk ki abból a célból, hogy a rezidens szervezeti egységek gazdasági magatartásuk, célkitűzéseik és funkcióik tekintetében hasonló, homogénebb csoportjai jöjjenek létre. Nem ez a helyzet a külföld szektornál: ebben a szektorban kell elszámolni a nem pénzügyi és pénzügyi vállalatok, nonprofit intézmények, háztartások és a kormányzat nem rezidens szervezeti egységekkel folytatott tranzakcióit, valamint a rezidensek és nem rezidensek között lezajló folyamatokat és gazdasági kapcsolatokat, például a rezidenseknek a nem rezidensekkel szembeni követeléseit.
- 2.133 A külföldre vonatkozó számlák csak a rezidens szervezeti egységek és a nem rezidens egységek közötti tranzakciókat tartalmazzák, az alábbiak kivételével:
- a) a külföld számlák a rezidens egységek által az importált termékek szállításával (az exportáló ország határáig) nyújtott szolgáltatásokat a FOB-paritáson mért import részeként tüntetik fel annak ellenére, hogy azokat rezidens egységek nyújtották;
  - b) a hazai gazdaság különböző szektoraiba tartozó rezidensek közötti külföldi pénzügyi eszközökben folyó tranzakciókat a külföldre vonatkozó részletes pénzügyi számlák tartalmazzák. Ezek a tranzakciók nincsenek hatással az országnak a külfölddel szemben fennálló pénzügyi helyzetére, de hatást gyakorolnak az egyes szektoroknak a külfölddel szemben fennálló pénzügyi kapcsolataira;
  - c) az országnak a különböző földrajzi zónákhoz tartozó nem rezidensek közötti kötelezettségekkel kapcsolatos tranzakcióit a külföldnek a számlák földrajzi területek szerint részletezett alszámlái tartalmazzák. Bár ezek a tranzakciók nincsenek hatással az országnak a külfölddel szemben fennálló összes kötelezettségére, hatást gyakorolnak a világ különböző részeivel szembeni kötelezettségekre.
- 2.134 A külföld szektor (S.2) a következő részekből áll:
- a) az EU tagállamai, valamint intézményei és szervei (S.21):
    - 1. az EU tagállamai (S.211);
    - 2. az EU intézményei és szervei (S.212);
  - b) EU-n kívüli országok és az EU-ban nem rezidens nemzetközi szervezetek (S.22).

A TERMELŐEGYSÉGEK SZÉKTOROK SZERINTI BESOROLÁSÁNAK ALKALMAZÁSA A LEGFONTOSABB, ÁLTALÁNOSAN ELTERJEDT JOGI TULAJDONFORMÁKRA

- 2.135 Az alábbi áttekintés és a 2.94–2.101. bekezdés összefoglalja azokat az alapelveket, amelyek meghatározzák a termelők szektora szerinti osztályozását, követe az intézmények főbb típusaira alkalmazott egységes meghatározásokat.
- 2.136 A piaci termelő magán- és közösségi vállalatok besorolása a következő:
- a) a fő tevékenységként termékek és nem pénzügyi szolgáltatások előállítását végzők a „nem pénzügyi vállalatok” szektora (S.11) tartoznak;
  - b) a fő tevékenységként pénzügyi közvetítéssel és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásokkal foglalkozók a „pénzügyi vállalatok” szektora (S.12) tartoznak.
- 2.137 A piaci termelő, önálló jogi személyiséggel rendelkező szövetkezetek és társas vállalkozások besorolása a következő:
- a) a fő tevékenységként termékek és nem pénzügyi szolgáltatások előállítását végzők a „nem pénzügyi vállalatok” szektora (S.11) tartoznak;
  - b) a fő tevékenységként pénzügyi közvetítéssel és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásokkal foglalkozók a „pénzügyi vállalatok” szektora (S.12) tartoznak.
- 2.138 A külön jogszabály szerint önálló jogi személyiséggel rendelkező közösségi piaci termelők osztályozása a következő:
- a) a fő tevékenységként termékek és nem pénzügyi szolgáltatások előállítását végzők a „nem pénzügyi vállalatok” szektora (S.11) tartoznak;
  - b) a fő tevékenységként pénzügyi közvetítéssel és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásokkal foglalkozók a „pénzügyi vállalatok” szektora (S.12) tartoznak.
- 2.139 A önálló jogi személyiséggel nem rendelkező közösségi piaci termelők besorolása a következő:
- a) ha kvázivállalatok:
    - 1. a fő tevékenységként termékek és nem pénzügyi szolgáltatások előállítását végzők a „nem pénzügyi vállalatok” szektora (S.11) tartoznak;
    - 2. a fő tevékenységként pénzügyi közvetítéssel és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásokkal foglalkozók a „pénzügyi vállalatok” szektora (S.12) tartoznak.
  - b) ha nem kvázivállalatok: a „kormányzat” szektora (S.13) tartoznak, mivel ezek az egységek az őket irányító egységek szerves részét képezik.

2.140 A önálló jogi személyiséggel rendelkező nonprofit intézmények (egyesületek, alapítványok) besorolása a következő:

- a) a piaci termelők és fő tevékenységként termékek és nem pénzügyi szolgáltatások előállítását végzők a „nem pénzügyi vállalatok” szektorba (S.11) tartoznak;
- b) a fő tevékenységként pénzügyi közvetítéssel és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásokkal foglalkozók a „pénzügyi vállalatok” szektorba (S.12) tartoznak.
- c) a nem piaci termelők:
  - 1. a „kormányzat” szektorba (S.13) tartoznak, amennyiben kormányzat által irányított közösségi célú termelők;
  - 2. a „háztartásokat segítő nonprofit intézmények” szektorba (S.15) tartoznak, amennyiben magántermelők.

2.141 Piaci termelést végző önálló jogi személyiséggel nem rendelkező egyéni vállalkozások és társas vállalkozások besorolása a következő:

- a) ha kvázivállalatok:
  - 1. a fő tevékenységként termékek és nem pénzügyi szolgáltatások előállítását végzők a „nem pénzügyi vállalatok” szektorba (S.11) tartoznak;
  - 2. a fő tevékenységként pénzügyi közvetítéssel és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásokkal foglalkozók a „pénzügyi vállalatok” szektorba (S.12) tartoznak.
- b) ha nem kvázivállalatok, a „háztartások” szektorba tartoznak (S.14).

2.142 A vállalatközpontok besorolása a következő:

- a) S.11., „nem pénzügyi vállalatok” szektor, ha a piaci termelőkből álló teljes vállalatcsoport tevékenységének túlnyomó része termékek és nem pénzügyi szolgáltatások előállítása (lásd a 2.23. bekezdés e) pontját);
- b) S.12., „pénzügyi vállalatok” szektor, ha a piaci termelőkből álló vállalatcsoport egész tevékenységének túlnyomó része pénzügyi közvetítés (lásd a 2.40. bekezdés e) pontját).

Az olyan holdingtársaságokat, amelyek leányvállalatok egy csoportjának eszközeit birtokolják, mindig pénzügyi vállalatként kell kezelni. A holdingtársaságok tulajdonában vannak az adott vállalatcsoport eszközei, de nem végeznek semmilyen, a csoportot érintő irányítási tevékenységet.

2.143 A 2.5. táblázat sematikus formában mutatja be a fentiekben felsorolt eseteket.

2.5. táblázat – A termelőegységek szektorok szerinti besorolásának alkalmazása a legfontosabb, általánosan elterjedt gazdálkodási formákra

A termelő típusa		Piaci termelők (termékek és nem pénzügyi szolgáltatások)	Piaci termelők (pénzügyi közvetítés)	Egyéb nem piaci termelők	
Szokásos gazdálkodási forma leírás					
Magán és közösségi vállalatok		S.11., nem pénzügyi vállalatok	S.12., pénzügyi vállalatok	Közösségi célú termelők	Magántermelők
Önálló jogi személyiséggel rendelkező szövetkezetek és társas vállalkozások		S.11., nem pénzügyi vállalatok	S.12., pénzügyi vállalatok		
Külön jogszabály alapján önálló jogi személyiséggel felruházott közösségi célú termelők		S.11., nem pénzügyi vállalatok	S.12., pénzügyi vállalatok		
Önálló jogi személyiséggel nem rendelkező közösségi célú termelők	A kvázivállalatok jellemzőivel rendelkezők	S.11., nem pénzügyi vállalatok	S.12., pénzügyi vállalatok	S.13., kormányzat	
	Egyéb				
Önálló jogi személyiséggel rendelkező nonprofit intézmények		S.11., nem pénzügyi vállalatok	S.12., pénzügyi vállalatok	S.13., kormányzat	
Önálló jogi személyiséggel nem rendelkező társas vállalkozások	A kvázivállalatok jellemzőivel rendelkezők	S.11., nem pénzügyi vállalatok	S.12., pénzügyi vállalatok	S.13., kormányzat	S.15., háztartásokat segítő nonprofit intézmények
	Egyéb	S.14., háztartások	S.14., háztartások		
Egyéni vállalkozások					
Vállalatközpontok, amelyek a következő termékek előállításával foglalkozó vállalatok csoportját irányítják:	Termékek és nem pénzügyi szolgáltatások	S.11., nem pénzügyi vállalatok			
	Pénzügyi szolgáltatások		S.12., pénzügyi vállalatok		

A SZAKOSODOTT TELEPHELYEK ÉS AZ ÁGAZATOK

- 2.144 A termékeket és szolgáltatásokat előállító szervezeti egységek többsége egyidejűleg több tevékenységgel foglalkozik. A fő tevékenységen kívül végezhetnek néhány másodlagos és kiegészítő tevékenységet is.
- 2.145 Tevékenységről beszélünk, ha adott erőforrások – például a berendezések, a munka(erő), gyártási módszerek, információs hálózatok vagy termékek – együttes felhasználása termékek és szolgáltatások létrehozását eredményezi. A különböző tevékenységek jellegét a felhasznált termékek, maga a termelési folyamat és a kibocsátott termékek határozzák meg.
- A tevékenységek a NACE Rev. 2. osztályozás (az Európai Unióban a gazdasági tevékenységek statisztikai osztályozása) különböző szintjei alapján határozhatóak meg.
- 2.146 Ha egy egység egynél több tevékenységet végez, a kiegészítő tevékenységeken kívüli összes tevékenységet (lásd a 3. fejezet 3.12. bekezdését) a bruttó hozzáadott érték alapján kell rangsorolni. Az ilyen módon megállapított legnagyobb bruttó hozzáadott érték alapján azután különbséget lehet tenni fő tevékenység és másodlagos tevékenységek között.
- 2.147 A termelési folyamatban, valamint a termékek és szolgáltatások felhasználásában végbemenő folyamatok elemzéséhez ki kell választani azokat az egységeket, amelyek a műszaki-gazdasági jellegű összefüggéseket helyezik előtérbe. Ez a követelmény azt jelenti, hogy a szervezeti egységeket kisebb és homogénebb egységekre kell felosztani a termelés jellege alapján. Ennek a követelménynek tesz eleget a szakosodott telephely gyakorlati szempontok figyelembevételével megalkotott fogalma is.

A szakosodott telephely

- 2.148 Meghatározás: a szakosodott telephely a szakosodott egységnek az a része, amely tulajdonképpen egy telephely. A szakosodott telephelyet az SNA és az ISIC Rev. 4. létesítménynek nevezi. A szakosodott egység olyan módon csoportosítja a termelő szervezeti egységeket, hogy figyelembe veszi az egységek valamennyi olyan részegységét, amely részt vesz adott tevékenység elvégzésében. Tevékenység alatt ebben az esetben a NACE Rev. 2. osztályozás szakágazati (4 számjegy) szintje értendő. A szervezeti egység információs rendszerének minden egyes szakosodott telephelyre vonatkozóan fel kell tüntetnie és ki kell számíttatnia legalább a termelés, a folyó termelőfelhasználás, a munkavállalói jövedelem, a működési eredmény és a bruttó állóeszköz-felhalmozás értékét.

A telephely földrajzilag meghatározott területen elhelyezkedő, termékeket vagy szolgáltatásokat előállító szervezeti egység.

A szakosodott telephely megfelelhet egy termelőként működő szervezeti egységnek, de soha nem tartozhat két különböző szervezeti egységhez.

- 2.149 Ha egy, termékeket vagy szolgáltatásokat előállító szervezeti egység fő tevékenysége mellett egy vagy több másodlagos tevékenységet is végez, akkor ezzel azonos számú

szakosodott egységekre kell felosztani, és a másodlagos tevékenységeket a fő tevékenységtől eltérő tevékenységi kód alá kell besorolni. A kisegítő tevékenységek nem különülnek el a fő vagy a másodlagos tevékenységektől. A szakosodott egységek olyan terméket is előállíthatnak, amelyek nem tartoznak annak a tevékenységnek a homogén csoportjába, amely alá be vannak sorolva, de amelyeket a rendelkezésre álló elszámolási adatok alapján nem lehet elkülöníteni a szakosodott egység tevékenységétől. Ez azt jelenti, hogy egy szakosodott egység egy vagy több másodlagos tevékenységet is végezhet.

Az ágazat

- 2.150 Meghatározás: az ágazat az azonos vagy hasonló tevékenységgel foglalkozó szakosodott telephelyeket foglalja magában. A legrészletesebb osztályozási szinten a szakágazat tartalmaz minden olyan szakosodott telephelyet, amely a NACE Rev. 2. osztályozás azonos szakágazata (4 számjegy) alá tartozik, azaz amely a NACE Rev. 2. osztályozás értelmében azonos tevékenységet végez.

Az ágazatokhoz kell besorolni mind a piaci, mind a nem piaci termékeket és szolgáltatásokat előállító szakosodott telephelyeket is. A meghatározása szerint az ágazat az azonos típusú termelőtevékenységgel foglalkozó szakosodott telephelyeket foglalja magában, függetlenül attól, hogy az ezeket a tevékenységeket végző szervezeti egységek piaci vagy nem piaci termelést végeznek-e.

- 2.151 Az ágazatok három kategóriába sorolhatók:

- a) ágazatok, amelyek piaci termékeket és szolgáltatásokat (piaci ágazatok) és saját végső felhasználásra szánt termékeket és szolgáltatásokat állítanak elő; a saját végső felhasználásra szánt szolgáltatások a saját lakásszolgáltatás és a fizetett alkalmazottak által nyújtott háztartási szolgáltatások;
- b) a kormányzat nem piaci termékeit és szolgáltatásait előállító ágazatok: a kormányzat nem piaci ágazatai;
- c) háztartásokat segítő nonprofit intézmények nem piaci termékeit és szolgáltatásait előállító ágazatok: háztartásokat segítő nonprofit intézmények nem piaci ágazatai.

Az ágazatok osztályozása

- 2.152 A szakosodott telephelyek ágazati osztályozásához a NACE Rev. 2. osztályozási rendszert kell használni.

A HOMOGÉN SZAKOSODOTT EGYSÉGEK ÉS A HOMOGÉN ÁGAZATOK

- 2.153 A termelési folyamat elemzéséhez legmegfelelőbb egység a homogén szakosodott egység. Az ilyen egység egyedi tevékenységgel rendelkezik, amelyet a felhasznált erőforrások, a termelési folyamat és a kibocsátás határoznak meg.

A homogén szakosodott egység

- 2.154 Meghatározás: a homogén szakosodott egység olyan egyedi tevékenységet végez, amelyet a felhasznált erőforrások, a termelési folyamat és a kibocsátás határoznak meg. A felhasznált és kibocsátott termékeket a fizikai jellemzőik, a feldolgozottságuk foka és az alkalmazott termelési technológia különbözteti meg egymástól. Termékosztályozással azonosíthatóak (Tevékenységenkénti statisztikai termékosztályozás – CPA). A CPA olyan termékosztályozási rendszer, amelynek elemeit az ágazati osztályozási rendszer kritériumai alapján alakították ki, az ágazati osztályozás kritériumai pedig a NACE Rev. 2. osztályozási rendszert követik.

A homogén ágazat

- 2.155 Meghatározás: a homogén ágazatot a homogén szakosodott egységek alkotják. A homogén ágazatba tartozó tevékenységeket termékosztályozás alapján kell meghatározni. A homogén ágazat azokat és csak azokat a termékeket vagy szolgáltatásokat termeli, amelyeket a termékosztályozás azonos csoportba sorol.
- 2.156 A homogén ágazatok a gazdasági elemzés céljára létrehozott egységek. A homogén szakosodott egységeket rendszerint nem lehet közvetlenül megfigyelni, az egységektől gyűjtött, statisztikai felmérésekben használt adatokat át kell rendezni ahhoz, hogy homogén ágazatok jöjjenek létre.